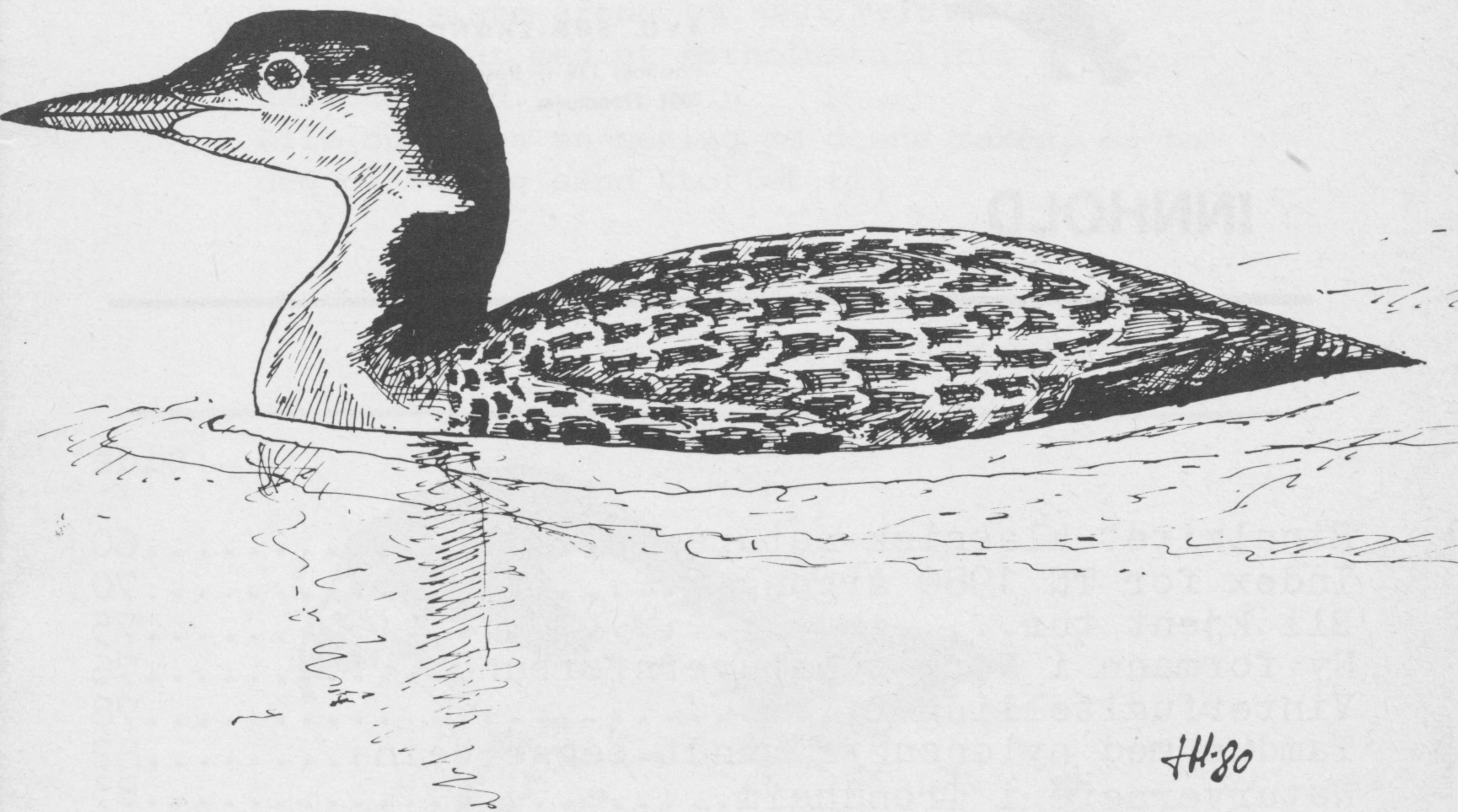
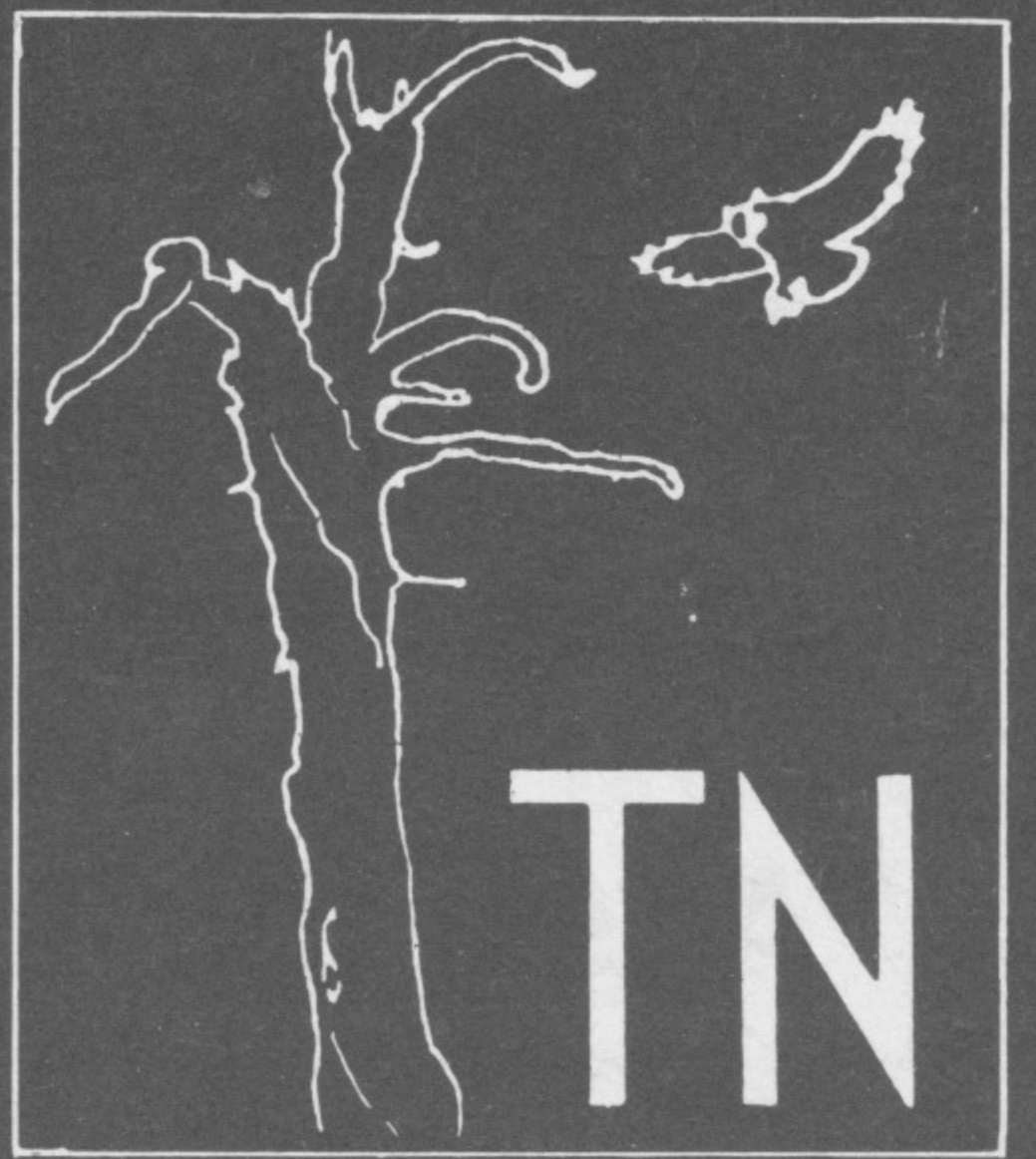

TRØNDERSK NATUR

NR. 3 - 1981 - 8. ÅRG.

NATURTIDSSKRIFT FOR TRØNDELAGSFYLKENE

Ansvarlig for utgivelsen:

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. NORD-TRØNDELAG

7670 Sakshaug Postgiro 3 89 38 80

**SØR-TRØNDELAG
NATURVERN**

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. SØR-TRØNDELAG

Postboks 139 — Postgiro 3103991

7001 Trondheim

INNHOLD

	side
Rinnleiret klassisk natuperle.....	60
Index for TN 1980 årgang 7.....	70
Bli kjent tur.....	75
Ny formann i Norges Natuvernforbund.....	76
Vinterfugltellinger.....	78
Tamdue med nylonsnøre rundt begge beina.....	82
Naturvernere i Trondheim.....	83
Hvorfor gjør vi det.....	84
Funn av eldre klappfeller i Åsen-Skatval-omr....	86
Opprop om stærbestanden i Trøndelag.....	91

Redaksjon:

Magne Husby/Roar Pettersen (red)
Carl S Bjurstedt
Jostein Sandvik
Jarle Steinkjer

Adresse: Postboks 1719, Rosenborg
7001 Trondheim

Postgiro: 3 60 19 52

Abonnementskostnad 1981: Kr 25,-

Trykk: Stjørdal Trykkeri a/s 7500 Stjørdal

Sats: Firma May Larsen, Torgveien 8, 7500 Stjørdal

Nr 3

1981

Opplag: 3500

Så er høsten over oss igjen og nok en friluft sesong brakt til ende for alle unntatt de mest hardbarkede naturmennesker. Skjønt denne sesongens værslag har vel kun fristet de sistnevnte til friluftsliv.

I siste nummer av TN har vi fått en del henvendelser i forbindelse med dårlig trykk i bladet. Årsaken ligger i forhold som vi i redaksjonen ikke er herre over. Vi kan derfor bare beklage ovenfor leserne og ta kontakt med de ansvarlige for trykkingen for om mulig å unngå slikt i fremtiden.

Etter endt friluftsesong er det sikkert mange av av leserne som har opplevelser i naturen som egner seg som stoff til bladet. Vi oppfordrer disse til å sende inn dette og gjerne annet stoff da vi til stadighet har problemer med å overholde tidsfristen for utsendelse av bladet fordi stoffet kommer oss for sent i hende.

STOFF TIL NR: 3 - 1981 MÅ
FORELIGGE SENEST 1. NOV,
1981.

RINNLEIRET - klassisk naturperle

Trond Haugskott

I årene etter at rapporten "Ornitologiske undersøkelser på Rinnleiret" ble skrevet, har den ornitologiske aktiviteten på Rinnleiret fortsatt, om enn ikke så systematisk som før. Til gjengjeld besøker stadig flere naturinteresserte området. Men dessverre er det ikke bare ornitologer som har området i "kikkerten". Rinnleiret ligger nemlig gunstig til for både industrietablring og oppdyrking. I det siste har det vært mer ro om dette, og det ser heldigvis ut som om området skal kunne bli varig vernet. I den tiden Rinnleiret har vært midlertidig fredet (Rinnleiret ble midlertidig fredet som et kombinert reservat- og landskapsvernområde 10. mai 1978) har det like fullt foregått en del tvilsomme aktiviteter: "jakt" på både fugler og egg, forsøpling, omfattende bilkjøring på stredene, grushenting m.m. Et par av fredningskiltene er til og med ødelagt. Dette viser oss bare at selv om et område er fredet, hjelper dette lite hvis fredningen ikke er effektiv!

Til grunn for denne artikkelen ligger notater fra Rinnleiret i tidsrommet august 1977 til 11/7-1981. Bare i 1980 kan det sies å vær bra dekning, men også 1979 og 1981 (så langt) er brukbart dekt. De to første årene må derimot sies å være utilfredsstillende dekt.

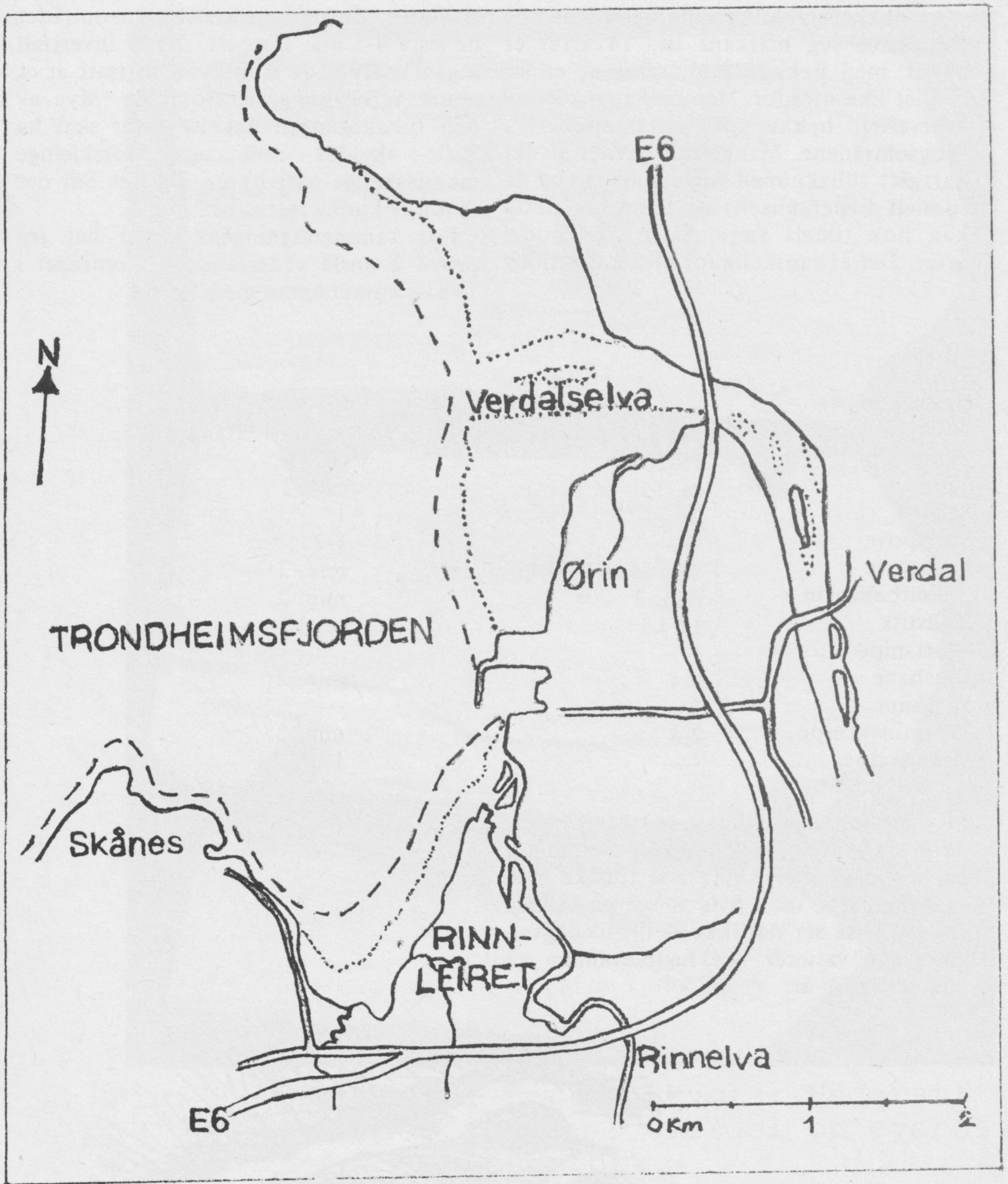
KORT BESKRIVELSE AV OMRÅDET

Rinnleiret ligger i Levanger og Verdal kommuner i Nord-Trøndelag, og mesteparten av det om lag 1,5 kvm store området ligger sør for Rinnelva i Levanger kommune. I nord grenser området opp til Aker Verdal som har etablert seg der, og enda et stykke lenger nord utløpet av Verdalselva med Ørin, også det svært fuglerike områder. Rinnleiret er et uhyre sammensatt område, men det er store strandsletter med sump- og strandengvegetasjon som dominerer. Utenfor er det et stort gruntvannsområde med ei langstrakt sand- og mudderfjære. De senere årene har det vært en tendens til økt gjenvoksning av skog på og opptørring av området, noe som flere faktorer har bidratt til.

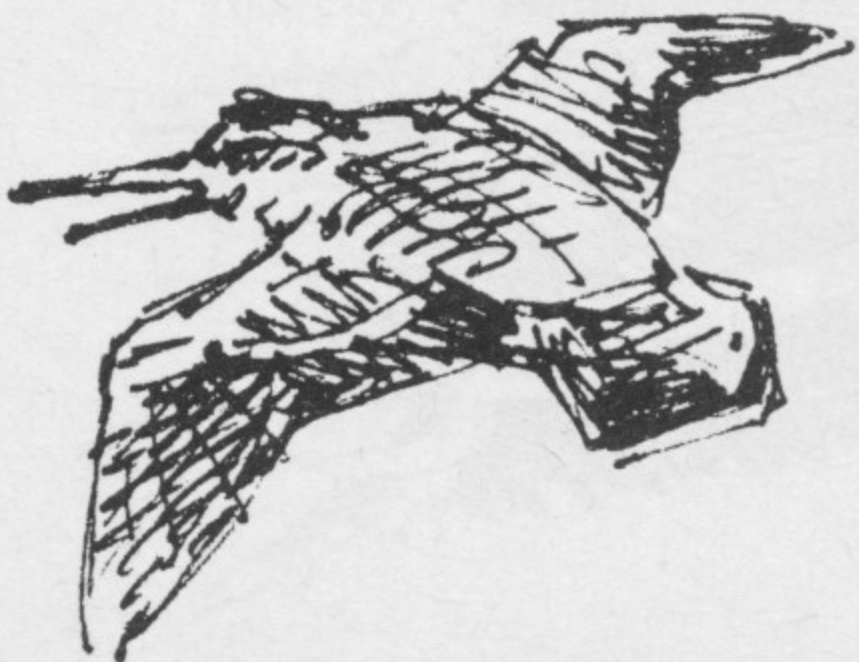
FUGLEFAUNAEN PÅ RINNLEIRET

Fram til 1976 var 162 arter påtruffet med sikkerhet på Rinnleiret. I tillegg kom 7 arter som enten ikke var helt sikkert bestemt eller var sett like utenfor området. 52 arter var påvist hekkende, 13 arter antatt hekkende. Pr. 11/7-1981 er de tilsvarende tall følgende:

173 arter påvist, 5 usikre eller like utenfor området, 53 arter påvist hekkende og 14 antatt hekkende. Dette er et meget høyt artsantall såpass langt nord, og med mer regelmessig observasjonsvirksomhet i tiden framover vil tallet sikkert "vokse" enda mer.

Oversiktskart over Rinnleiret

Av hekkefugl skiller vadefuglfaunaen på Rinnleiret seg markant ut. 14 arter er påvist med hekkeadferd, samt at en er funnet like utenfor. Men også mengder av spurvefugl hekker på leiret, spesielt i skogsområdene. Mange har hevdet at det har gått tilbake med fuglefaunaen (og da spesielt fuglefaunaen) på leiret, og dette kan nok tildels være riktig for en del arter. Det er vanskelig for meg å ta stilling

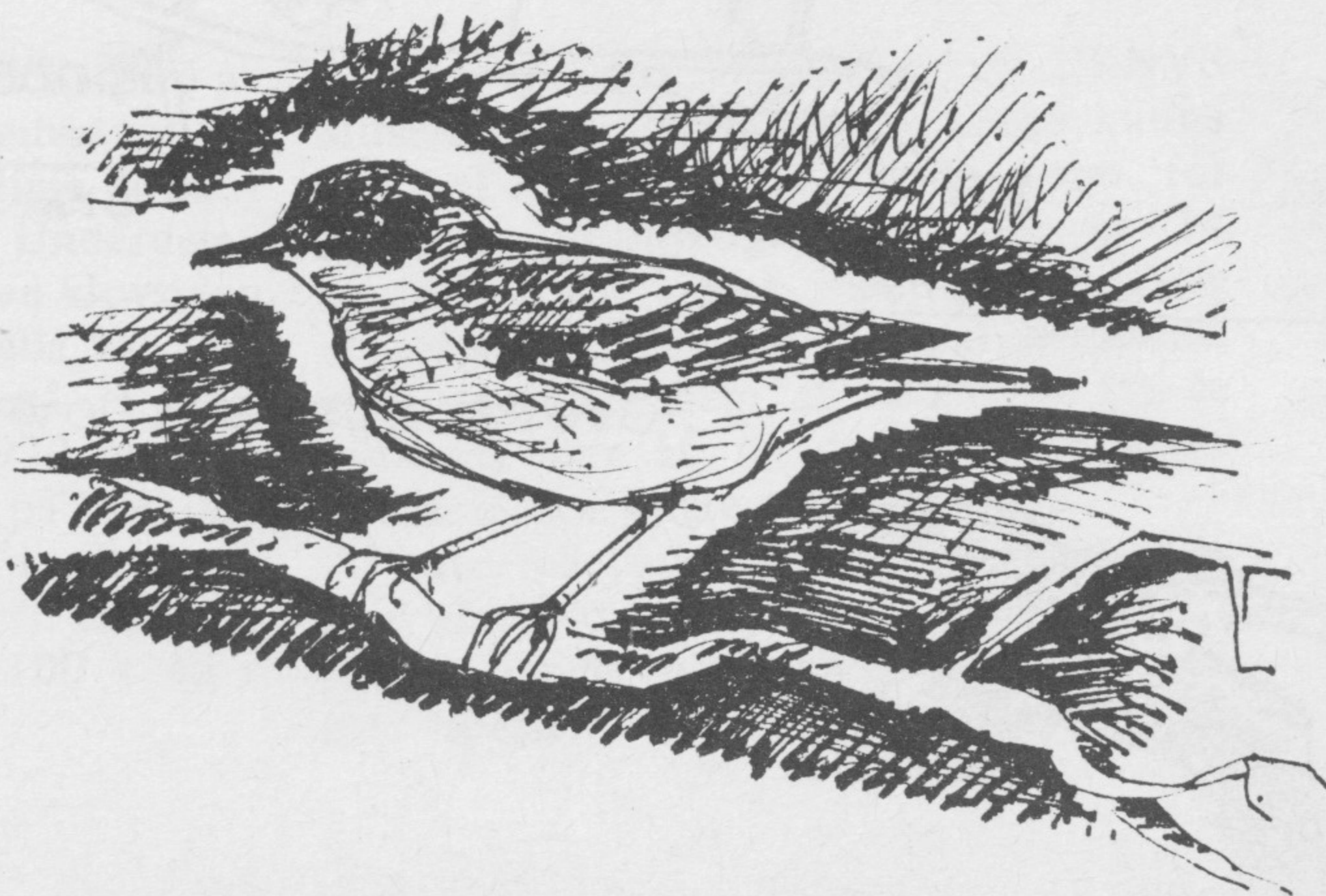
til dette, da jeg kun har studert området de siste 4-5 åra. Uansett, det er ihvertfall ingen tvil om at Rinnleiret fortsatt er et svært verneverdig naturområde. Mye av den tilbakegangen enkelte arter skal ha hatt, skyldes nok også forskjellige menneskelige aktiviteter. Og *det* bør det *absolutt* kunne rettes på!

For sammenligningens skyld har jeg prøvd å anslå vaderfaunaen i området i 1981 sammenlignet med 1975.

Hekkende par:

ART	1975 (Thingstad et al.)	1981 (T. Haugskott)
Tjeld	15-20	ca. 15
Vipe	ca. 15	ca. 12
Sandlo	2	1
Storspove	3-4	1-2
Småspove	2	min. 2
Enkeltbekkasin	min. 2	min. 2
Rødstilk	10-15	ca. 10
Gluttsnipe	1	--
Brushane	3-4	min. 2
Myrsnipe	1	--
Temmincksnipe	2-4	min. 2
Strandsnipe	--	1

Selv om jeg ikke akkurat er noen ekspert på inventeringer, så kan det se ut som det på bare 5-6 år har gått noe tilbake med vaderfaunaen, men hvis vi ser på tallene fra 1976, så ser det ikke så ille ut likevel. Antagelig varierer vad) fuglbestanden en god del år for år.

FUGLEFAUNAEN PÅ RINNLEIRET
 AJOURFØRT ARTSLISTE PR.
 11/7)1981

R: Arten er påvist hekkende ved reir-funn eller nettopp utfløyne unger.

r: Arten er antatt hekkende eller hekkeadferd påvist.

T: Trekkgjest

O: Overvintrer

S: Streifgjest

—: Sjelden eller sporadisk

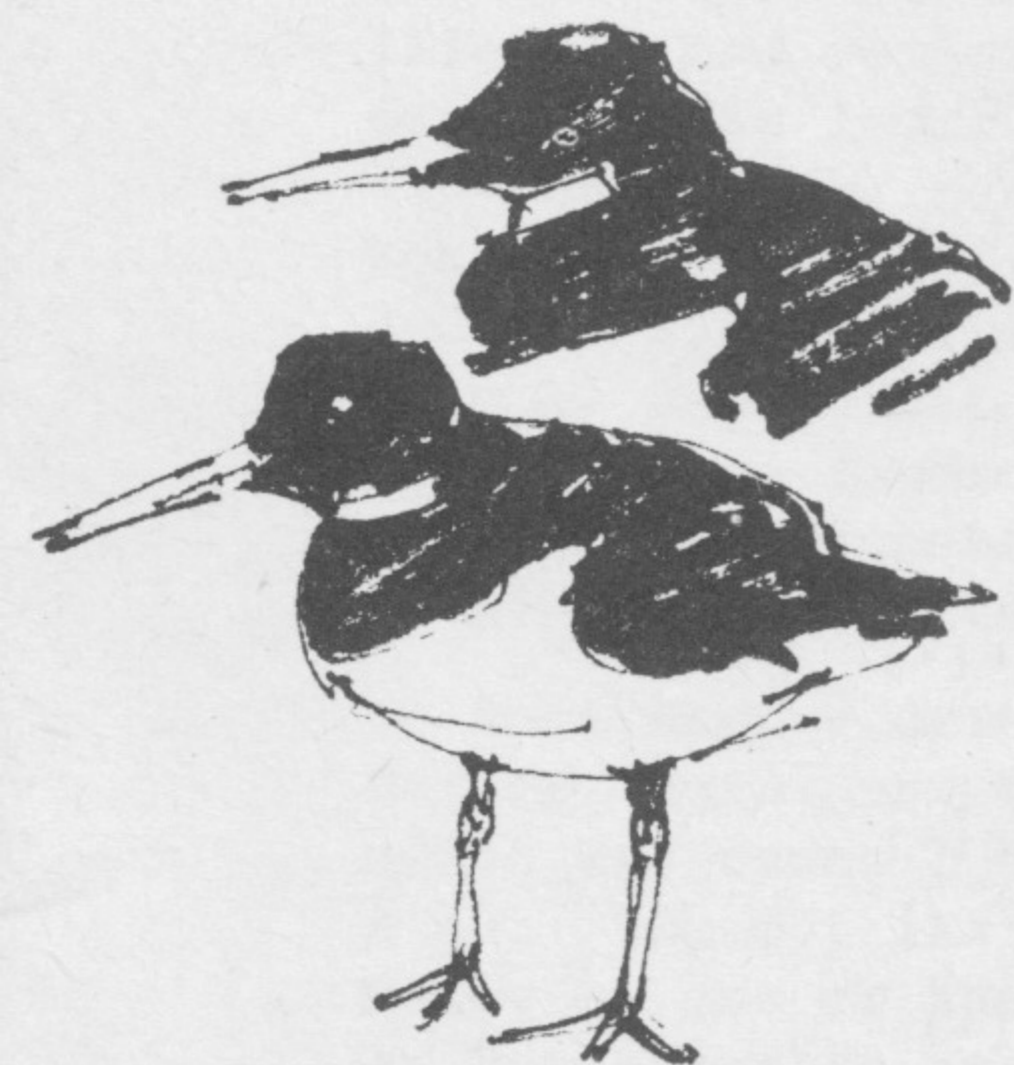
— —: Regelmessig, men fåtallig

— — —: Tallrik

?: Usikker obs.

: Like utenfor området : SE

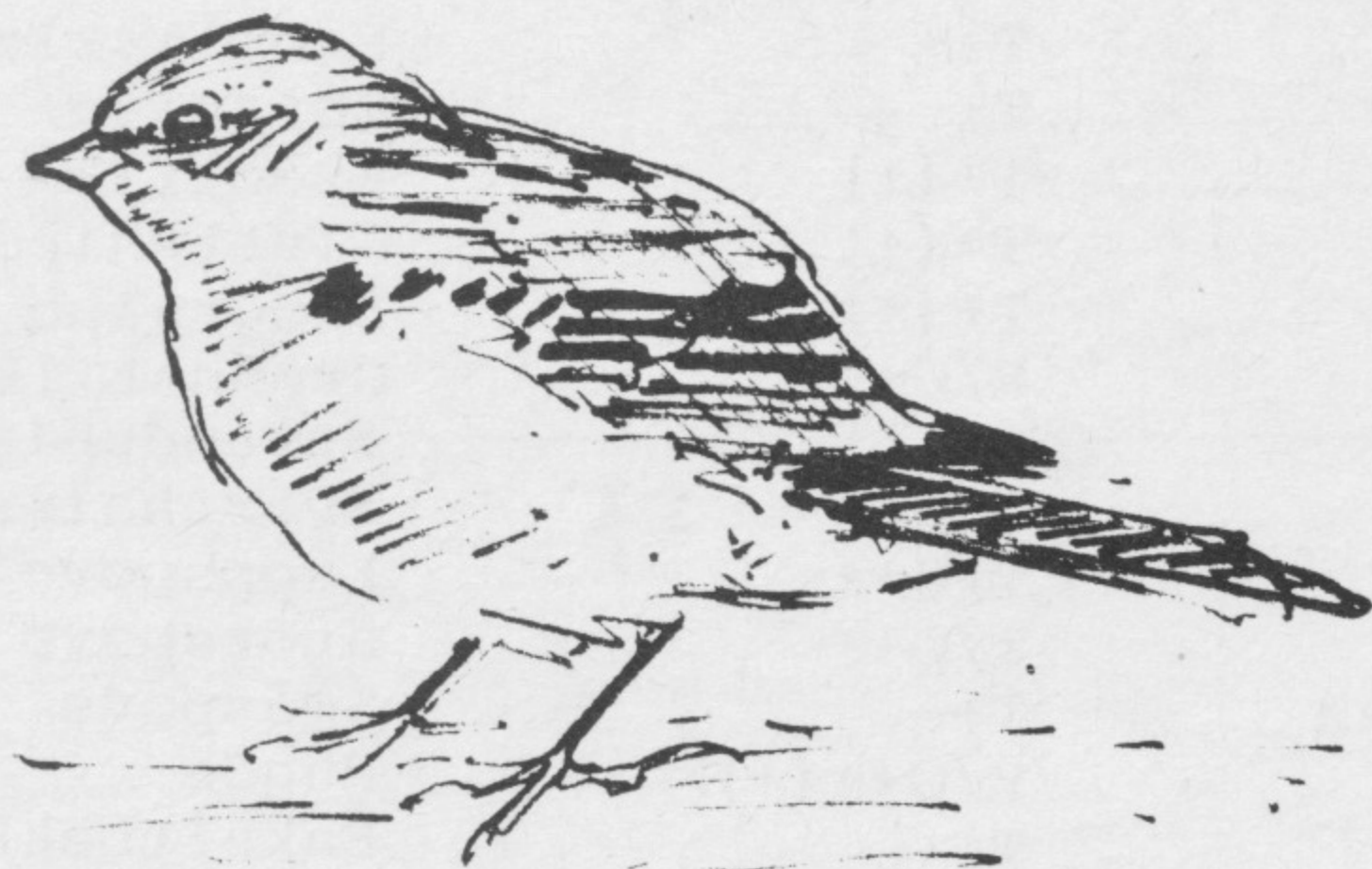
KOMMENTAR

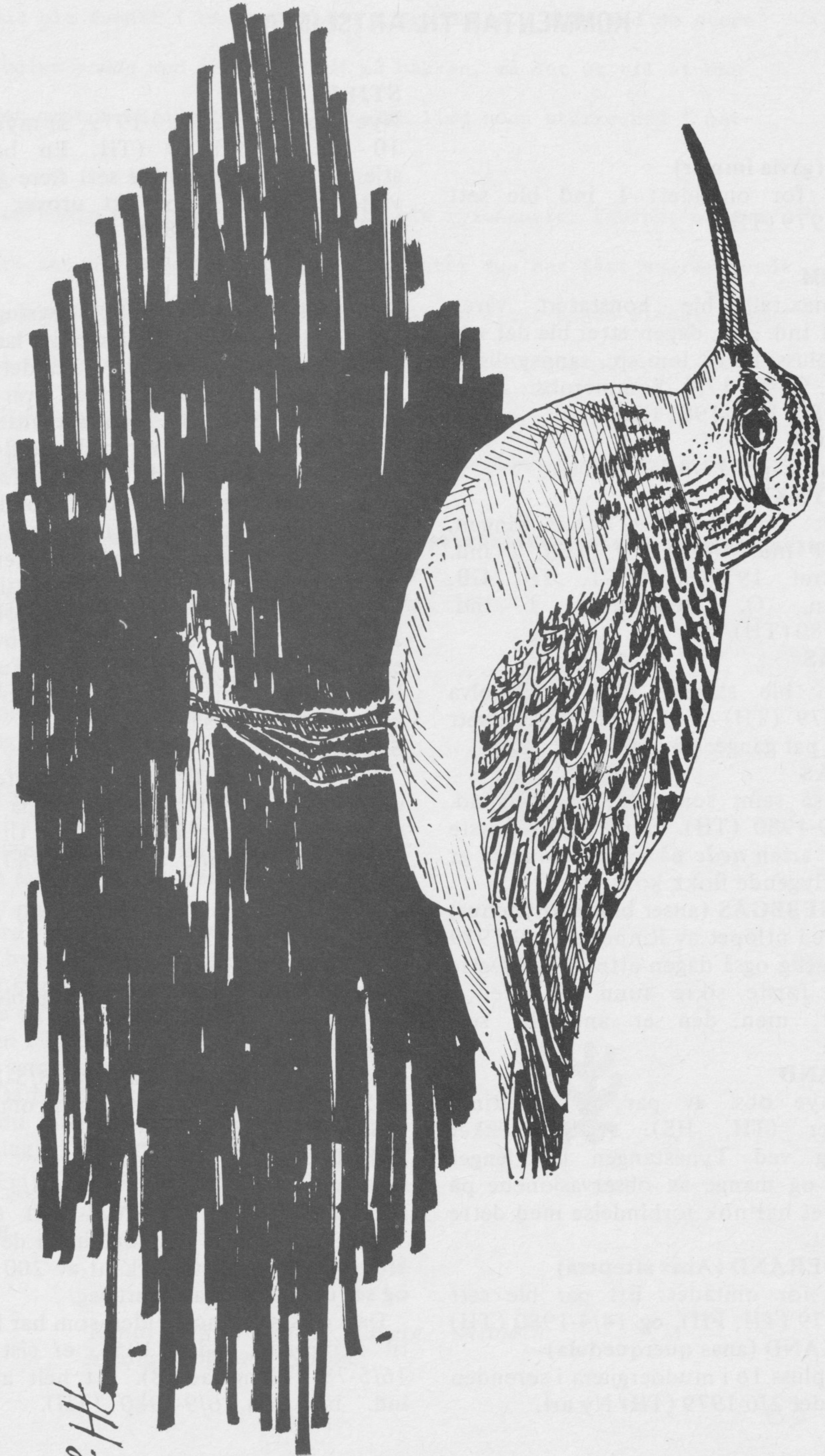
Islom*	S+	Jaktfalk*	S+
Smålom*	T/O+ (+)	-(Vandrefalk)	S+
Storlom*	T+	Dvergfalk	S++
Gulnebb/islom	S+	Tårnfalk	S+
Horndykker	T/O+ (+)	Trane*	T+
Toppdykker*	T/O+	Sothøne	S+
Storskarv	S+	Tjeld*	R/O+++
Gråhegre	S++	Sandlo	R/T+++
Canadagås	T+	Dverglo*	R+
-(Stripegås)	S+	Heilo*	T++
Grågås*	T+	Tundralo	T++
Sædgås	T+	Vipe	R/T+++
Kortnebbgås*	T+	Dvergsnipe	T++ (+)
?Knoppsvane	(T+)	Temmincksnipe	R/T++
Sangsvane	T+	Fjæreplytt*	O/T+
Rustand	S+	Myrsnipe*	r/T+++
Gravand*	S+	Tundrasnipe	T+ (+)
Stokkand	R/T/O+++	Polarsnipe*	T++
Snadderand*	T+	Sandløper	T+
Krikkand	R/T++	Rustsnipe*	S+
Knekkand*	T+	Brushane*	R/T++ (+)
Brunnakke	T++	Fjellmyrløper*	T+
Stjertand*	T+	Sotsnipe	T+ (+)
Skjeand	T+ (+)	Rødstilk	R/T++
Toppand	T+ (+)	Gluttsnipe*	r/T++
Bergand	T+ (+)	Skogsnipe	r/T++
Ærfugl*	R/O+++	Grønnstilk	T+ (+)
Svartand*	O/T+ (+)	Strandsnipe	R/T++
Sjørørre	T/O+++	Svarthalespove*	T+
Havelle	T/O+++	Lappspove*	T+ (+)
Kvinand	T/O++	Storspove	R++
Lappfiskand	T+	Småspove	R++
Siland	R/O++ (+)	Rugde	(R)/S+ (+)
Laksand	T+	Enkeltebekkasin	R/T+++
Fiskeørn	T+	Dobbeltbekkasin*	T+
Havørn	S+	Kvartbekkasin	T+
Hønsenhauk	S+	Svømmesnipe*	T+
Spurvehauk	S+ (+)	Tyvjo	(r)/S+ (+)
Fjellvåk	S+	Fjelljo	T+
Kongeørn*	S+	Dvergmåke	S+
		Hettemåke*	R/T/O++ (+)

Sildemåke	T++	Fuglekonge	R+(+)
Svarthak	S/O++	Svarthvit fluesn.	R++
Gråmåke	S/O++	Gråfluenapper*	R+(+)
Polarmåke*	S+	Buskskvett	R++
Fiskemåke*	R/T+++	Steinskvett	R/T++
Krykkje	S+	Rødstjert	r/T+
Makrellterne	R+	Blåstrupe	T+(+)
Rødnebbterne*	S+	Gråtrost	R+++
Terne ubest.	T/S++	Svarttrost	R++
Alke*	O/S+	Måltrost	R++
Lomvi*	S+	Rødvingetrost	R++(+)
Teiste*	S+(+)	Ringtrost	T+
Ringdue*	R/T++(+)	Stjertmeis	S+
Tamdue	S+(+)	Løvmeis	R++(+)
Tyrkerdue	S+	Granmeis	R++
Gjøk	r/T+	Svartmeis	R++
Snøugle	S+	Kjøttmeis	R++(+)
Hornugle	r+	Blåmeis	R++
Jordugle	S+	Toppmeis	S+
Perleugle	S+	Trekryper	S+(+)
?Spurveugle	(S+)	Gråspurv	R++
Kattugle	S+	(Pilfink)	S+
Tårnseiler	S++	Bokfink	R++(+)
Hørfugl*	S+	Bjørkefink	R++
Vendehals	S+	Grønnfink	R++
Grønnspekk	S+	Grønnsisik	r/T++
Svartspekk	S+	Bergirisk*	T++(+)
Flaggspett	S++	Tornirisk*	r/S+
Dvergspett	S+	Gråsisik	T+++
Sandsvale	S+(+)	Konglebit	T+
Taksvale	S++	Grankorsnebb	S+
Låvesvale	S++	Korsnebb ubest.	S++
Fjellerke*	T+	Dompap	r/O+(+)
Sanglerke	R+++	Gulspurv	R++
Dverglerke*	S+	Sivspurv	R++
Heipiplerke	R/T++(+)	Lappspurv*	r/T+(+)
Trepiplerke	r/T++	Snøspurv*	T/O++(+)
Skjærpiplerke	T+		
Linerle	R++(+)		
Gulerle*	r/T++		
Varsler	S+(+)		
Star	T+++		
Lavskrike	S+		
Nøtteskrike	S+(+)		
Skjære	R++		
Nøttekråke	S+		
Kaie*	S++(+)		
Kornkråke	S+		
Kråke*	R/O+++		
Ravn	S+(+)		
Sidensvans	T++		
Fossefall	T+		
Gjerdesmett	T+		
Jernspurv	R++		
Gulsanger	R+(+)		
Hagesanger	R+(+)		
Munk	R+(+)		
Tornesanger	R++		
Møller*	r+		
Løvsanger	R+++		
Gransanger	R++		

Tilsammen 173 arter

411-87

C.H.

KOMMENTAR TIL ARTSLISTA

ISLOM (*gavia immer*)

Ny art for området: 1 ind ble sett 17/11-1979 (TH)

SMÅLOM

Nye max.tall ble konstatert våren 1980:11 ind. 3/5, dagen etter ble det sett 1 ind. pluss 17-18 lom sp., sannsynligvis smålom. 9 ind. 17/5. Sommerobs.: 3 ind. 14/6-1980. 11/7-1981 (TH)

STORLOM

Høstobs.: 1 ind. 17/9-1980 (TH)

TOPPDYKKER

Nye obs.: 2 ind. 15/5-1977 (S.E. Ringen, PGT), 1 ind. 14/9-1979 (TH), 1 ind. overvintret 1979/80 (PGT, TH, GB, Thoresen, O. Bergersen), 1 ind. 19/4-1980 (TH)

GRÅGÅS

10 ind. ble skremt opp i Rinnelva 15/9-1979 (TH) Tidligere er arten sett bare ett par ganger på leiret.

SÆDGÅS

1 ind. så seint som 8/12-1979, 1 ind. 18.-19/9-1980 (TH). Dette er de første funn av arten *nede* på leiret. Tidligere er en overflygende flokk konstatert.

KORTNEBBGÅS (*anser brachyrhynchus*)

5 ind. ved utløpet av Rinnelva 29/9-1979 og antagelig også dagen etter. (TH) Dette er det første sikre funn av arten i området, men den er antagelig sett tidligere.

GRAVAND

Flere nye obs. av par og enkeltind. foreligger (TH, HS). Arten hekker antagelig ved Tynestangen litt lenger sørvest, og mange av observasjonene på Rinnleiret har nok forbindelse med dette ene paret.

SNADDERAND (*Anas strepera*)

Ny art for området: Ett par ble sett 20/5-1979 (TH, FH), og 14/4-1980 (TH)

KNEKKAND (*anas querquedula*)

Ett par pluss 1 o i muddergjæra i sørenden av området 2/6-1979 (TH) Ny art.

STJERTAND

Nye obs.: 1 ind. 14/9-1979, så mye som 10 ind. 19/9-1980 (TH). En bastard stjertand/stokkand o ble sett flere ganger vinteren 1979/80 og litt utover våren (TH, O.Rygh, Rygh-81)

ÆRFUGL

Den 12/11-1978 ble ca. 1000 ærfugl sett utenfor leiret. De fleste lå relativt langt ut (GBA, N. Kammen). Her kan det også nevnes at utenfor Ørin ble sett over 1500 ind. 17/9-1980 (TH). Lignende ansamlinger er ikke kjent fra våren. Flere flokker er om våren sett med "trekkoppførsel", men ingen direkte trekkobs. foreligger. De flokkene som er sett er som regel kommet flygende i plogform, men har brutt av i siste øyeblikk og fløyet tilbake.

Et eks.: 7/4-1981, kl. 17.00: Flokk på 24 ind. lettet og "sirklet" seg oppover til en høyde på min. 500 m. Fuglene forsvant imidlertid uten at øst-trekk kunne konstateres (HS).

SVARTAND

1 o overvintret 1980/81 (HS). Arten ser ut til å ha blitt mer regelmessig på trekk de siste åra, men i lite antall. Utenfor Ørin ble ca. 300 ind. sett 18/5-1980 (TH)

KONGEØRN

1 ind. (ad.) ble sett 31/12-1980 (HS). Arten er sjelden i området.

JAKTFALK (*falco rusticolis*)

Ny art for Rinnleiret: 1 ungfugl ble sett 14/9-1979 (TH).

TRANE

Nye obs.: 2 ind. nede på leiret 3/5-1980, 2 ind. sirklet og svedde over området 1/5-1981 (TH).

TJELD

Nye max.tall: Ca 375 ind. 13/3-1977 (PGT), ca. 500 ind. 26/3-1981 (HS). Vinterbestanden i området har i de siste årene holdt seg i underkant av 200 ind., og ser ut til å ha stabilisert seg.

Den delvis albino tjelden som har holdt til i området siden 1956, er sist sett 16/5-78 (Thingstad-78). Ett helt albino ind. ble sett 6/9-1980 (TH).

DVERGLO

2 ind. 28/4 1980, 1 ind. 7/5 og 13/5-1981. 2. og 3. obs. av arten, som ble funnet hekkende i 1967. (*Jan Østnes.*)

HEILO

Nytt max. tall: Min 50 ind. 9/9-1979 (HS).

FJELLMYRLØPER

1 ind. 27/8 og 2 ind. 28/8-77 (TH, FH)
Tidligere var arten kun påtruffet en gang.

POLARSNIFE

Vårobs.: 1 ind. i full sommerdr. 9/6-1981 (HS)

FJÆREPLYTT

Vårobs.: 1 ind. 20/4-1980 (HS)

RUSTSNIFE (*trynqites subrificollis*)

1 ind. ble sett ved Rinnelva 17/9-1980 (TH)

Observasjonen må behandles av NSFK for godkjenning.

BRUSHANE

Nye max. tall fra 1980: Min 89 ind. 18/5, min. 62 ind. 15/5, ca 50 ind. 24/8. (TH)

MYRSNIPE

Arten hekkjt antagelig i 1980.

Min. 1 ind. i fluktspill ble sett fra midten av mai og ut juni (TH, HS).

I tillegg ble et varslende ind. sett 14/6-1980 (TH).

Min. 52 ind. 24-5-1980 (sammen min. 22 temmincksniper og ca. 40 sandlo) (TH).

GLUTTSNIPE

Nye max tall: Ca. 40 ind. 11/8-1980 (TH), 22 ind. 9/7-1981 (HS).

SVARTHALESPOVE

1 ind. i flukt over strandenga ved Rinnelva 16/6-1981 (HS)

Dette er 3. obs. av arten fra Rinnleiret. Den skal også være sett våren/sommeren 1980, men bekreftelse mangler. Potensiell hekkefugl?

LAPPSPOVE

Opptrådte i forholdsvis stort antall høsten 1979: 13 ind. 9/9 (HS), inntil 19 ind. 14-17/9, 18 ind. 29/9 (TH)

Sommerobs.: 1 ind. 20/7-1979, 1 ind. 11/6-1980 (HS)

Min. 20 ind. 8/8-1981. (JØ)

DOBBELTBEEKKASIN (*gallinago media*)

et ind. sett 14/8-1980 (TH) Første sikre obs. fra området.

SVØMMESNIPE

Et ind. i midten av august (TH, FH)-1977. 2. funn fra Rinnleiret.

HETTEMÅKE

Nye max. tall fra 1980: Ca 150 ind. 12/4, ca 161 ind. 13/4, 174 ind. 14/4, Ca. 120 ind. 20/4, ca. 200 ind. 24/8 (TH)

Hekkestatus etter 1976 (2 par hekkende) ukjent?

FISKEMÅKE

Nye max. tall fra 1980: 415 ind. 19/4, ca 500 ind. 24/8, ca 400 ind. 7/9 (TH)

POLARMÅKE (*larus hyperboreus*)

1 ad. nede på leiret 28/2-1981 (sammen gråmake og svartbak) (HS) Første funn fra Rinnleiret av denne sjeldne måkearten.

RØDNEBBTERNE

2 sikre obs. : Min. 5 ind. 23/5-1981 (TH, HS)

Arten opptrer antagelig regelmessig, men kan være vanskelig å artsbestemme.

ALKE

Overvintret 1979/80.

Max. antall sett samtidig, 20 ind. 30/12-79 (TH), 19 ind. 6/1-80 (HS) At et såpass stort antall overvintrer så langt inne i fjorden må sies å være interessant. Overvintret også muligens 1980/81, men avtok i antall utover forvinteren fra min. 15 ind. 22/11-80 (TH) til siste obs. 1 ind. 31/12-80 (HS). Før 1979 var arten påtruffet kun en gang.

LOMVI (*uria aalge*)

Et ind. ble sett 12/11-1978 (GBA, N. Kammen) Første obs. av arten fra Rinnleiret.

TEISTE

Sommerobs.: Et ind. 14/6-1980 (TH)

RINGDUE

Store trekktall fra 1980: Ca. 100 ind. 18/5, ca 200 ind. 11/8, 100/150 ind. 13/8 (TH).

HÆRFUGL

Et ind. ble sett 21/10-1979 (TH) 2. funn av denne sjeldne arten fra området.

FJELLERKE (*eremophila alpestris*)

4 ad. ble sett 8/10-1977 (TH, FH) Første funn av arten.

DVERGLERKE (*Calandrella brachydactyla*)

Et ind. ble sett 13/8-1979 (TH,FH). Det 15. funn i Norge (V. Ree-80)

GULERLE

Hekket muligens i 1980, da ett kull på 6-7 flygedyktige unger ble sett 11/7-1981 (TH)

KRÅKE

Ca. 2000 ind. nede og over leiret 15/3-1980 (TH)

KAIE

Nytt max. tall: 141 ind. 1/11-1980 (TH)

MØLLER

Nye obs. 1 syng. o 11/6-1980 (HS), 1 ind. 13/8-1980 (TH). 1 syng. o 23/5-1981 (HS), 1 syng. o 26/5-1981 (TH)

GRÅFLUESNAPPER

Hekkefunn: et ind. med såvidt flygedyktig unge 11/7-1981 (TH)

TORNIRISK

3. og 4. observasjon av arten fra området: En syng. o pluss ei o 5/6-1977 (PGT). Sannsynligvis hekket arten dette året. En o ved Rinnelva 11/7-1981 (ikke behandlet av LRSK) (TH). Dessuten en syng. o på Ørin 14/6-1980 (TH). Sannsynligvis bare et tidsspørsmål før arten blir konstatert hekkende.

BERGIRISK

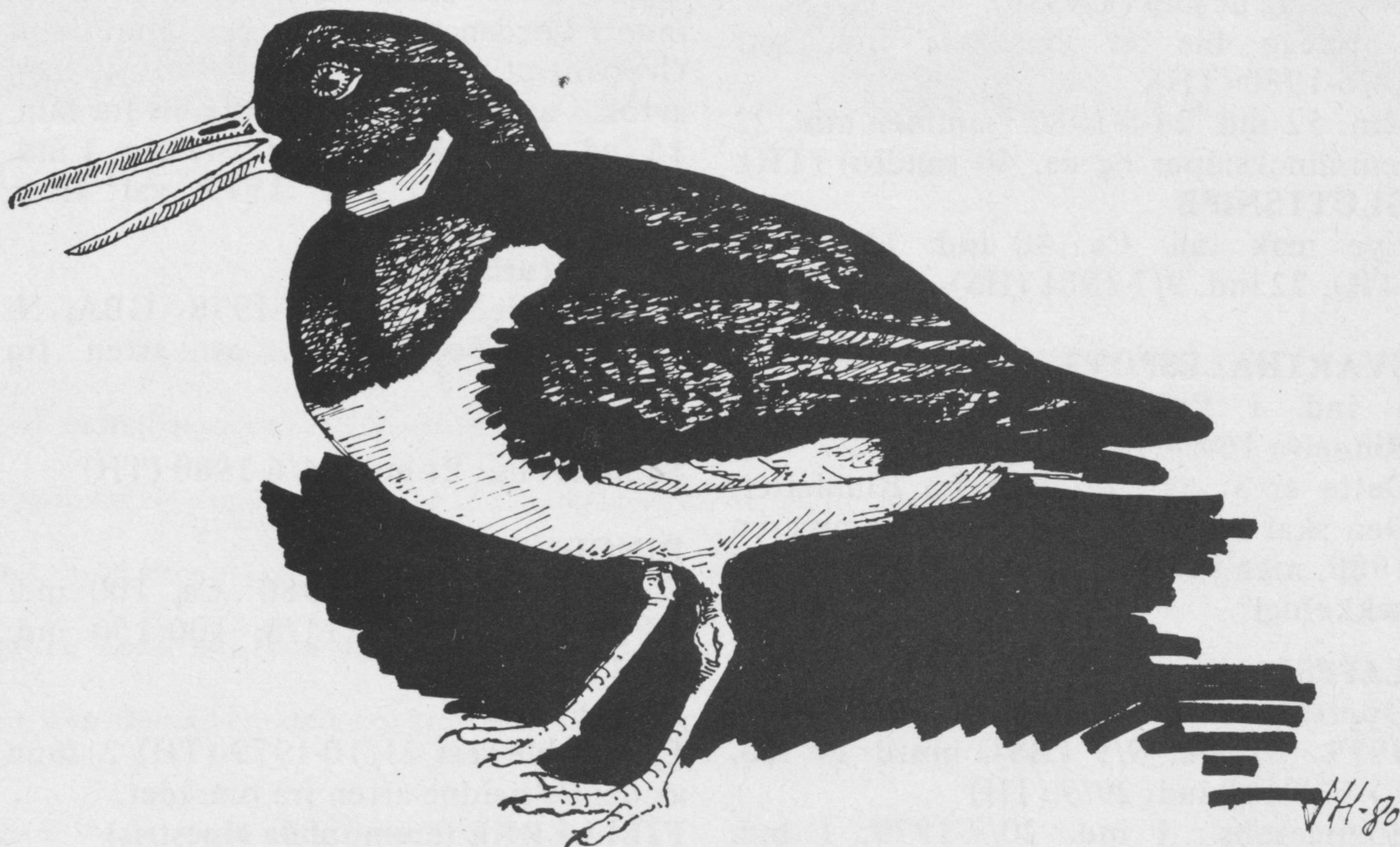
Vinterobs.: 37 ind. 31/12-1980 (HS)

LAPPSPURV

Obs. fra våren 1981: 4 ind. 29/4, min. 1 o 1/5, 2 ind. 2/5 (TH)

SNØSPURV

Overvintret 1979/80 da den ble sett flere ganger desember-mars. Max antall: 64 ind. 2/3-80 (TH). Overvintret antagelig også 1980/81 med max antall 23 ind. 31/12-80 (HS)

OBSERVATØRER OG OPPROP! ???

I forbindelse med mitt opprop i TN 2/8 vil jeg henge meg på Knut Krogstads artikkel i TN 1/81 angående respons på opprop. Kun *EN* svarte på oppropet! Heldigvis har jeg tidligere fått en del verdifulle opplysninger fra andre. Jeg vil få takke spesielt Halvor Sørhuus for å ha brukt mye tid i området og bidratt med mange verdifulle opplysninger (og svart på oppropet!). Videre vil jeg takke Per Gustav Thingstad for god hjelp samt de som ellers har bidratt med opplysninger.

OBSERVATØRER:

Halvor Sørhuus (HS)

Per Gustav Thingstad (PGT)

Georg Bangjord (GB)

Frode Haugskott (FH)

Trond Haugskott (TH)

I tillegg har flere bidratt med en observasjon hver.

Litteraturliste

Baadsvik, K, 1974. Registreringer av verneverdig strandengvegetasjon langs Trondheimsfjorden 1973. KNVSM Rapport, Botanisk serie 1974-4: 65 s.

Vee, V. Rapport fra NSKF's virksomhet 1979. Vår Fuglefauna 4/80, s. 245-278.

Thingstad, P.G. Observasjoner av tjeld fra Rinnleiret. Vår fuglefauna 2/78, s. 66-68.

Thingstad, P.G., Ø. Spjøtvoll og J. Suul. 1976. Ornitologiske undersøkelser på Rinnleiret, Levanger og Verdal kommuner, Nord-Trøndelag. KNVSM' Zoologisk serie 1976-9: 41 s.

Forfatter's adresse:
Trond Haugskott
Øvre Flatåsv. 15A
7079 Flatåsen

Tillegg til supplementsrapport om Rinnleiret

FRA 1/8-1981 (alle obs. av TH)

STRANDSNIPE

Nytt max. tall: Min. 14 ind.

GLUTTSNIPE

Min. 30 ind.

BØKSANGER (*phylloscopus sibilatrix*)

Et ind. ble sett. Første funn av denne sjeldne arten på Rinnleiret. (ikke behandlet av LRSK)

MØLLER

Et ind. ble sett.

FURUKORSNEBB (*loxia pytyopsitticus*)

1 o og 2 ungfugler ble bestemt til denne art. Dette er første gang arten er påvist i området.

Disse observasjonene, som alle er fra en og samme dag, bringer det totale antall observerte arter på Rinnleiret opp i 175.

INDEX FOR TRØNDESK NATUR ÅRGANG 7.

FUGLER

- Alke 45, 119, 133
Alkekonge 46, 133
Amursvale 97
Bergand 119, 132
Bergirisk 26, 120
Bjørkefink 26, 98
Blåmeis 26, 119
Blåråke 97
Blåstrupe 26, 128, 129
Blåtrost 97
Bokfink 26, 45, 97, 120
Boltit 15, 25
Brilleand 119
Brunnakke 119, 132, 134, 135
Brushane 15, 25, 117, 119
Buskskvett 26, 97
Bøksanger 25
Canadagås 96, 119, 131, 132
Dobbeltbekkasin 25, 27
Dompap 26, 120
Dvergdykker 132
Dvergfalk 25, 119
Dverggås 86
Dvergmåse 119
Dvergsnipe 25, 119
Dvergørn 97
Egretthege 97
Enkeltbekkasin 25, 27, 45, 119, 133
Fiskemåse 25, 45, 77, 119, 133
Fiskeørn 25
Fjelljo 86, 119
Fiellvåk 25, 119
Fjæreplytt 45, 119, 133
Flaggspett 119
Fossekall 25, 49, 119, 133
Fuglekonge 25
Gjerdesmett 25, 119
Gjøk 119
 Gluttsnipe 119
Granmeis 26
Gransanger 25, 97, 120
Gravand 117, 119
Gresshoppesanger 25
Grønlangsmåse 133
Grønnefink 26, 97, 98, 120
Grønnsisik 26, 120
Grønnstilk 97
Gråfluesnapper 26, 33
Grågås 15, 45, 77, 119, 132
Gråhegre 46, 119, 132, 135
Gråmåse 45, 119, 133
Gråsisik 26
Gråspurv 26, 97, 120
Gråstrupedykker 119, 132, 134
Gråtrost 26, 119
Hagesanger 25
Havelle 46, 119, 131, 132, 134, 135
Havhest 45
Havsule 45
Havsvale 25
Havørn 25, 37, 45, 119, 133
Heilo 15, 119
Heipiplerke 25, 45, 120
Hettmåse 46, 92, 93, 117, 119, 133
Horndykker 36, 119, 132
Hornugle 25
Hubro 34, 119
Høsehauk 119
Islom 119, 132
Jernspurv 25
Kaie 33, 119
Kjøttmeis 26, 49, 97, 119
Kongeørn 25, 119
Kornkråke 78, 119
Kornspurv 97
Kortnebbgås 119
Krikkand 119, 132, 135
Krykkje 45, 119, 133
Kråke 17, 25, 45, 119, 133
Kvinand 119, 132, 134, 135
Laksand 119, 130, 132, 135
Lappfiskand 119, 135
Lappspove 119, 133
Lappspurv 26
Linerle 25, 45, 97, 120
Lomvi 45, 133
Lunde 45, 133
Løvmeis 26, 29, 119
Løvsanger 25, 33, 120
Låvesvale 45, 119

Makrellterne 45, 119
 Munk 25, 97
 Musvåk 97, 119
 Myrsnipe 119, 133
 Møller 25
 Måltrost 26
 Notteskrike 25, 119
 Palmedue 97
 Pelikan 97
 Pirol 97
 Polarmåse 119, 133
 Polarsnipe 25, 119, 133
 Praktærfugl 119, 132, 134
 Ramn 45, 119
 Ringand 135
 Ringdue 119
 Rosenvarsler 97
 Rødhodevarsler 97
 Rødnebbterne 45, 77, 119
 Rødstilk 97, 117, 119, 133
 Rødstjert 26, 97
 Rødstrupe 26
 Rødvingetrost 26, 119
 Sandlo 119
 Sandløper 119
 Sandsvale 119
 Sanglerke 97, 119
 Sangsvane 119, 132, 135
 Sidensvans 79, 80, 81, 120
 Siland 119, 130, 132, 134, 135
 Sildemåse 45, 77, 133
 Sivspurv 26, 27, 120
 Sjøorre 119, 131, 132, 134
 Skjeand 119
 Skjære 25, 119
 Skjærpiplerke 45
 Skogsnipe 119
 Slagfalk 97
 Slangeørn 97
 Smålom 77, 119, 132, 134
 Småspove 45, 119, 133
 Snøspurv 26, 120
 Snøugle 86, 87
 Sotsnipe 119
 Sporevipe 97
 Spurvehauk 97, 119
 Steinskvett 26, 97, 119
 Steinvender 45, 133
 Stellerand 132
 Stillite 97
 Stjertand 119, 119, 132

Stokkand 49, 117, 119, 131, 132, 134, 135
 Storjo 45
 Stork 97
 Storlom 119, 132
 Storskarv 45, 77, 119, 132, 134
 Storspove 117, 119, 133
 Strandsnipe 25, 119
 Stær 25, 46, 120
 Svartand 119, 131, 132, 134
 Svartbak 45, 119, 133
 Svarthodespurv 97
 Svart-hvit fluesnapper 26, 33, 120
 Svartrødstjert 97
 Svartstrupe 97
 Svarttrost 26, 46, 119
 Svømmesnipe 119
 Sædgås 86
 Taffeland 132, 135
 Taksvale 119
 Teiste 45, 77, 119, 133
 Temmincksnipe 25, 119
 Tjeld 25, 45, 49, 117, 119, 133
 Toppand 119, 132
 Toppdykker 132
 Topplerke 97
 Toppskarv 45, 77, 132
 Torniriks 120
 Tornsanger 25, 97
 Trane 96
 Trekryper 26
 Tundralo 119
 Tundrasnipe 119
 Turteldue 97
 Tyrkerdue 97
 Tyvjo 45, 119
 Tårnfalk 97, 119
 Tårnseiler 25, 45, 119
 Vandrefalk 119

Varsler 25, 70, 97
 Vipe 97, 117, 119
 Ærfugl 15, 17, 45, 77, 119, 131, 132, 134, 135
 Ørnvåk 97

PATTEDYR OG AMFIBIER.

Bjørn 86, 112, 113, 114

Blåsel 108

Ekorn 17

Fjellrev 86

Gaupe 86

Grønlandssel 108, 109

Hare 17

Havert 108

Hvalross 108

Jerv 86

Katt 37

Klappmyss 108, 109, 110, 111

Mink 76, 77, 78

Oter 17

Padde 6, 67

Ringsel 108

Røyskatt 17

Sjøelefant 109

Steinkobbe 17, 108

Ulv 86

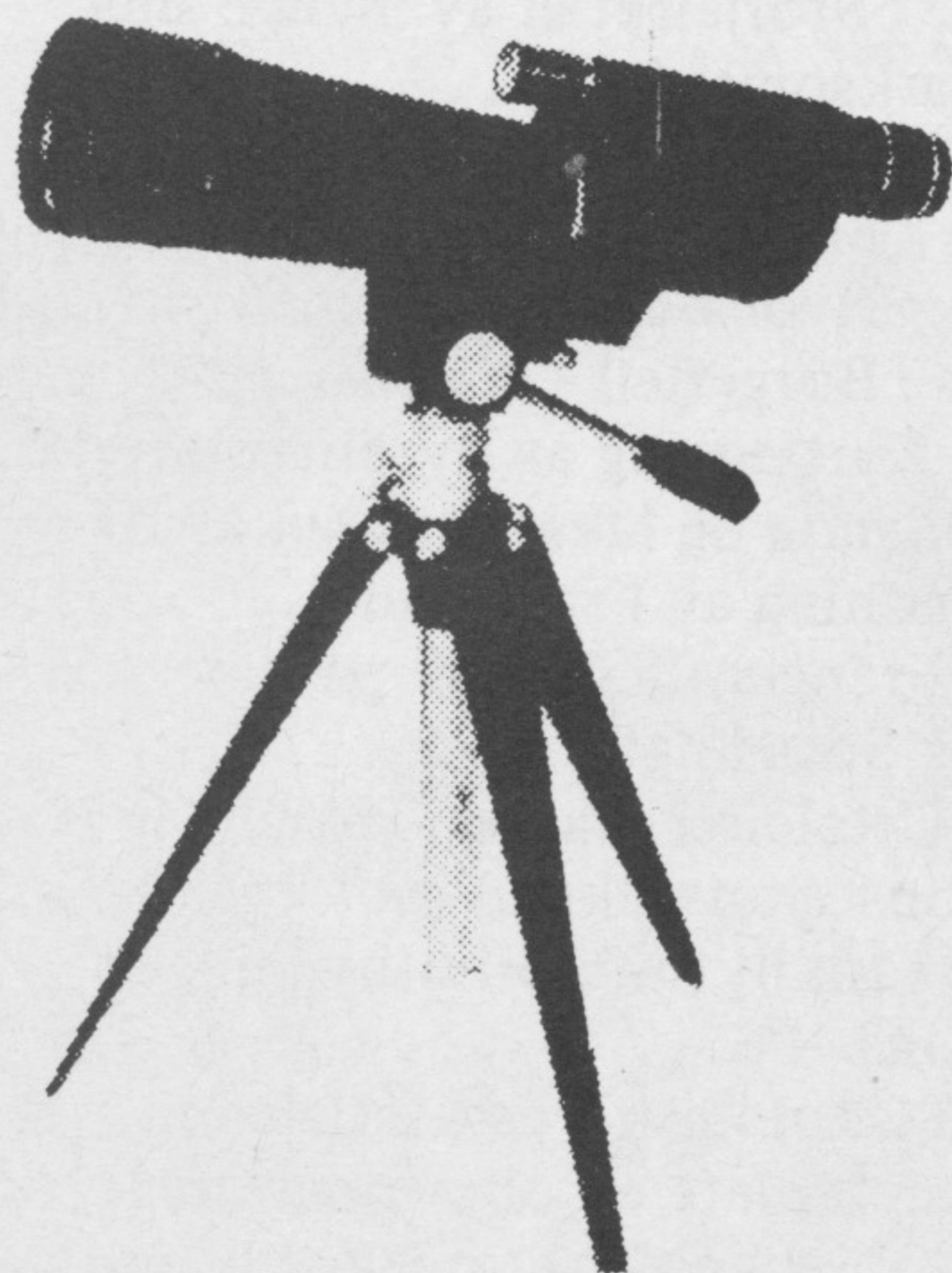
INNHold I TRØNDErSK NATUr 1980 ÅRGANG 7.

Bjurstedt, C. S. : Natur og ungdom i Trøndelag	62
Bjørnung, S. : "Innerdalsaksjonen" et intervju	122
Ekker, M. : Klappmyss på Otterøya	108
Evjen, G. Norsk vern av Skalstufjellet	70
Frengen, O., K.A. Furunes, T. Nygård, N. Røv, T. Kvam: Vintertellinger av sjøfugl i Trondheimsfjorden 1980	131
Hamstad, A. : Hubro i Levanger	34
Hansen, O. : Insektsamling	47
Heitkøtter, F. : Skaperverk - eller kraftverk?	82
Huke, O. : Viltstellet og naturvernet	18
Huke, O. : Energisparing - nyttar det?	64
Indahl, A. : Våreventyr	66
Johannessen, R. : Sør-Libanon våren 1980	97
Johansen, A. : Søkelys på organisasjons- mønsteret i Norges Naturvernforbund	94
Krogstad, K. : Sidensvans i Trøndelag høsten 1979 og vinteren 1979/80	79
Lauvås, A. : Nok en suksess!	88
Lauvaas, A. : Markert motstand mot utbygging på åpent møte	93
Lorentsen, Ø. : Nyetablert hettemåkekoloni i Beitstadfjorden	92
LRSK : Orientering fra de lokale rapport- og sjeldenhets- komiteene (LRSK) i Trøndelag	59
Moen, B.F. : Lokallagsarbeid og utvikling	12
NTE: Sandølaplanene	95
Nygård, T. : Sklinna, sjøfuglenes utpost mot oljen	44
Pettersen, R. : Storleiret et av mange små truede våtmarksområder	115
Ringen, S.E. : Terskelprosjektet	52
Ringen, S.E. : Slaktoffer på fire - slakter på to	70
Ringen, S.E. : Hvor bor medlemmene i Nord-Trøndelag?	84
Ringen, S.E. : Børgefjell - klassisk naturperle nr. 1	86
Rodem, B. : Kartlegging av dyrelivsområder i Sør-Trøndelag	54
Rygh, O. : Silanda og laksandas hekkeutbredelse i Trøndelag	130
Røv, N. : Fredning av Froøyene	31
Røv, N., Ø. Frengen: Villmink på kysten av Trøndelag og Sør-Helgeland	76
Selnes, M. : Uttalelser fra Sør-Trøndelag Naturvern angående Konesjonssøknad av 7.11-79 for bygging av kraftlinje i tilknytning til utbyggingen av Orkla og Grana	32
Senstad, E. : Økologisk kystkartlegging, - et skritt i retning av å etablere en oljevernstrategi for strandsonen	90
Stenseth, H. : Hekkelokaliteter for horndykker i Nord-Trøndelag i tidsrommet 1953 til 1977	36
STNV : Uttalelse fra STNV om utkast til Verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag	101

Strøm, F. : Uvanlig byttedyr hos havørn	37
Suul, J. : Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag	4
Suul, J. : Gerhard Schønnings besøk på Tautra i Trondheimsfjorden i året 1774	15
Suul, J. : Canadagjessene i Buvika	96
Sæter, J.A. : Skal "halvdaude" fuglar få ein sjanse?	98
Sørhuus, H. : Kaie som eggrover	33
Thingstad, P. G. : Blåstrupen - en art i ekspansjon i Trøndelag	128
Vie, G. : Presentasjon av ringmerkingsgruppe i Nord-Trøndelag	24
Værnesbranden, I. : Bjørn i Stjørdal	112
Aas, S.S. : Sykkelboka er kommet	100

MURGÅRDEN
 THOMAS ANGELLS GT. 22
 TELEFON 32830 - TRONDHEIM
 BRILLESPELIALISTER

BLI-KJENT TUR

Lene Strøm

Onsdag 3/6 arrangerte Trondheim Natur- og Miljøvernlag med støtte av Sør-Trøndelag Naturvernforening "Bli-kjent" tur i Bymarka. Med oss hadde vi kjentmann og historiker Kristen Aspaas, botaniker Egil Aune og ornitolog Nils Røv. Dei gledde oss alle med artige og interessante opplysningar.

Ruta var lagt opp i samråd med kjentmann Aspaas. Turen vara eit par timar med alle stoppa, og såg ut til å vera av høveleg lengde for ein slik kveld. — Veret var ikkje det aller beste, men det var likevel bra med folk som ville vera med. I alt vart vi ca 60 stk., og det var meir enn hva vi hadde venta på førehand.

Det vart ein vellukka tur på alle måtar. — Fleire ville ha opplysningar om naturvernsaka. Dette, og relativt store oppmøte gjer at vi trur dette er ein fin måte å nå folk med vårt syn på. Det er viktig at naturvernarbeidet vert drive på dette planet og, slik at det ikkje berre vert ein organisasjon som arbeider på eit høgt teoretisk plan.

Historiker og kjentmann
Kristen Aspaas

"Vi lytter til fuglesangen." Stående lengst til venstre: Egil Aune, Nils Røv.

PER OLAV TVEITA

NY FORMANN I NORGES

NATURVERNFORBUND

Per Olav Tveita ble valgt til ny formann i Norges Naturvernforbund etter Hans J. Engan på NNV's landsmøte i juni i år. Tveita er 38 år gammel, fra Stavanger der han er lektor i den videregående skolen. Han har tidligere vært styremedlem i Rogaland Naturvern, formann i Telemark Naturvern (73-76) og sittet i landsstyret (79-81). Dette intervjuet bygger på et intervju i "Ryggjavern", Rogaland NV sitt blad, og på en samtale Carl S. Bjurstedt hadde med ham på NNV's formannsmøte i september.

- Til "Ryggjavern" sa du at formannsvervet kom til å bli en tøff jobb. Hvordan ser det ut i dag, etter snart tre måneder i formanns stolen?

- Å ja, det er allerede blitt mye reising i embeds medfør, over hele landet, men det er ikke bare slitsomt, men også morsomt. Å skulle ta over etter Hans J. Engan er heller ikke lett, men det er jo heldigvis ikke snakk om noe "ennemannsshow" fra min side, jeg har et solid landsstyre og sekretariat i ryggen. Det fine med foreningsarbeid er jo at man kan jobbe sammen med andre, om felles målsettinger.

- Blir det noen kursendringer i NNV, i og med valget av deg som ny formann?

- Noen radikale kursendringer trenger dere ikke å vente, men mange kontroversielle saker kan jeg love at det blir. Det ligger i NNV's arbeide.

- Hvilke hovedsaker mener du NNV bør jobbe med?

- Det er vanskelig å prioritere. Vi dekker et enormt felt - for spøk pleier vi å si at NNV dekker arbeidsområdene til åtte departementer, og det er det mye i. Vi må i alle fall prioritere vassdragsvern. Norge er i slutten av sin vannkraftutbyggingsperiode, og vi har alle et ansvar for å bremse på det som skjer. Det er nok å nevne utbyggingsplanene i Jotunheimen/Breheimen, Saltfjellet, Gaularvassdraget, Rauma/Ulvåa og Tovdalsvassdraget. Spesielt er vi urolige fordi miljøvernminister Rolf Hansen har antydnet at flere av disse vassdragene skal konsesjonsbehandles allerede til sommeren.

- Vi er ikke blitt en vassdrags og energiforening i alt for stor grad?

- Mange opplever det nok slik. Men vårt arbeid spenner over et vidt felt, fra klassisk naturvern til økopolitikk. Nå vil vi prøve å binde alle våre deloppfatninger sammen til en overordnet målsetting. Vi kaller denne utredningen vi holder på med for en alternativ samfunnsutvikling. I en slik sammenheng vil naturlig nok energispørsmål stå sentralt. Det går en grense for hvor mye energi vi kan eller bør bruke i vår del av verden, og det må vi før eller senere ta konsekvensen av. Desto snarere vi begynner å tenke i de baner,

foto Jonas Friestad

desto bedre. Ikke minst har vi et stort ansvar her overfor den 3. verden.

- Hva med oljepolitikken?

- Oljen er en verdifull ressurs som vi må utnytte. Men det er måten vi utvinner den på, utvinningstempoet og all uforsiktigheten med oljeboringen i havet vi er redde for. Vi maner derfor til måtehold i sør, og sier foreløpig nei til olje-

" MANGE KONTROVERSIELLE SAKER SKAL JEG LOVE AT DET BLIR! "

boring i nord. Vi savner videre en plan over hvordan oljeinntektene i Norge skal brukes. I dag er det vel ingen av våre politiske partier som har en plan for dette, og det er ganske utrolig. En så komplisert sak er det neppe opgaven til en frivillig organisasjon å utrede i detalj. Men vi må likevel ha lov til å spørre, vi vil at de styrende myndigheter skal vite hva de gjør og at folk skal vite konsekvensene av dette. Bruken av oljeressursene vil kunne forandre det norske samfunn i veldig stor grad. Spørsmålet er om vi ønsker å styre utviklingen, eller om vi ønsker den i det hele tatt.

Vi ønsker ikke at tempoet i oljeutvinningen skal bli så stort at andre næringer blir ødelagt. Oljeinntektene bør brukes slik at de får positive virkninger for lokalsamfunnet, og til miljøforbedringer totalt sett. Vi ønsker videre at sikkerheten skal bli så god at det ikke er fare for sjøfuglene og fiskeressursene, og ikke minst for de som jobber på plattformene.

- Sivil ulydighet, ikke minst i Alta, har stått i fokus de to siste årene. Hva har dette betydd for NNV?

Altasaken har vært en milepæl for oss på mange måter. Vi har bl.a. fått rettens kjennelse på at vi representerer allmenheten i slike saker. Men alta har jo blitt mye mer enn en naturvernsak. NNV har blitt tillagt meninger vi ikke har, særlig i spørsmålet om sivil ulydighet. Vår holdning i denne saken er imidlertid helt klar. Som den organisasjon vi er, kan vi ikke akseptere sivil ulydighet som en

" VI KAN IKKE AKSEPTERE SIVIL ULYDIGHET SOM EN KAMPFORM! "

kampform. Vi kjemper med andre midler enn folkeaksjonen og samebevegelsen.

- Men du er vel enig i at de aksjonene som har vært har bidratt til å gi saken større publisitet og til å åpne øynene for mange?

Det er nok riktig. Jeg tror de forskjellige organisasjonene og aksjonene har utfylt hverandre på mange måter. Men Naturvernforbundet er en organisasjon som arbeider med langsiktige mål for øyet, og kan derfor ikke gå inn for slike virkemidler. Vi kommer sikkert til å oppleve mange ulike aksjoner i framtida, så det gjelder å holde stø kurs.

- Nå har vi snakket om NNV's ansikt utad. Hva med de indre sakene, hvordan bør foreningen drives?

- NNV har etter hvert blitt en høringsinstans som tas med ved alle saker som berører naturmiljøet. Dette er noe som bør styrkes ytterligere, menda spesielt på lokalplanet. Saksmengden begynner å bli så stor at dette vil være helt nødvendig. Erfaringen viser dessuten at en sterk lokal forankring er den beste støtten når det gjelder å påvirke de som styrer til en mer naturvennlig politikk. Vi må derfor arbeide for å flere lokallag, noe som jeg personlig er sterkt opp-tatt av. Det får dere ta som en utfordring der oppe i Sør-Trøndelag.

- Vi har en dessverre mislykket vervekampanje bak oss, og en ny vervekampanje, som skal bli vellykket, foran oss. Hvilke forhåpninger har du til denne?

- Vi må nå målsettingen - dere i STNV må verve om lag 500 nye medlemmer. At lo-

" STNV MÅ VERVE FEM HUNDRE NYE MEDLEMMER! "

kal/kretsforening får hele kontingenten første året, burde være én spore til innsats. Mange lokallag klager jo over dårlig økonomi. Ved siden av at medlemstall har alt å si for det hensyn myndighetene tar til våre synspunkter.

Jeg har tro på person-til-person-verving - de fleste er enige med oss, om vi bare kommer inn på dem. Bruk bekjentskapskretsen og arbeidsplassen og gå løs på åpne, kunnskapsrike mennesker. Og - dette gjelder ikke bare under vervekampanjen, men hele tiden. Det jevne siget er viktig. Husk - det er ikke farlig å verve. Jeg har gått rundt med verveblokken i de hardeste fagforeningene i Grenland, men aldri opplevd noe værre enn et høflig avslag. Folk har respekt for NNV.

" FOLK HAR RESPEKT FOR NNV "

- Det kan være nokså tungt å arbeide med naturvern i dag. Folk er lunkne - også de vi vet er med oss. Hva kan vi gjøre med det?

- Jeg har jobbet med naturvern i en del år nå, og etter hvert lært meg at interessen går i bølger. Vi må arbeide jevnt, uavhengig av stemningsbølger. Før eller senere går det oppover igjen.

Nærmiljøaksjonen i høst burde gi muligheter til å komme i kontakt med folk på saker som de er opptatt av. Husk også pressearbeidet - det er gøy og vesentlig, men driv ikke bare for å få publisitet. I det hele tatt - vi må få et helhetsperspektiv på arbeidet, slik vi langt på vei har klart det på dette formannsmøtet. Vi bør også legge litt vekt på det sosiale - et styremøte f.eks. bør ikke bare være en gjennomgåelse av en bunke papir. Ta en tur ut etterpå, f.eks! Det skaper trivsel og gir inspirasjon å være sammen i andre sammenhenger enn på møte.

- Til slutt, Per Olav, har du noen oppfordringer eller noe du gjerne vil si spesielt til medlemmene av STNV?

- Ja, vi trenger som sagt flere medlemmer. Som universitetsfylke burde dere ha et flott utgangspunkt. Sammen med Oslo, Bergen og Rogaland peker Sør-Trøndelag seg ut som som et av de store pressområdene her i landet, og dette er også de stedene som har hatt de største kretsforeningene. Dette forplikter. Jeg må si jeg har både krav og forhåpninger til STNV framover.

" JEG HAR BÅDE KRAV OG FORHÅPNINGER TIL STNV! "

CBj

NNV's FORMANNSMØTE - EN GOD INSPIRASJONSKILDE FOR STNV!

Formannsmøtet ble som vanlig avviklet på Sem gård i Asker, første helg i september. I tillegg til formenn og sekretærer fra kretsforeningene møtte sekretariat og landsstyre. Som en ny vri var møtet lagt opp som et arbeidsmøte, med stor vekt på gruppearbeid. Arbeidet gikk ut på å utarbeide et integrert opplegg for miljøvernarbeid i en bygd med store miljøproblemer. Bygda Mogreina i Ullensaker var eksempelet. Opplegg for innhenting av opplysninger, informasjon, tiltak overfor myndigheter og bedrifter og endelig for verving og dannelselse av lokallag ble utarbeidet og drøftet. Om kvelden var det et eksempel på et godt

arrangert medlemsmøte v/Vestfold NV, og deretter givende og ideskapende, og ikke minst hyggelig, "sosialt samvær" ut i de meget små timer. Neste dag fortsatte arbeidet, og vi avsluttet med å bli vist hvordan en natursti kan gjøres til noe mer enn en merkaløype med spørsmål. Som sagt ga møtet inspirasjon, og erfaringene vil nok komme til nytte når vi skal arrangere et regionalt treff for Trøndelag og Helgeland utpå høsten - en idé som ble unnfanget i godt lag om kvelden. Merk dere dette, både styremedlemmer i STNV, lokallag og alle andre lesere av dette bladet som har lyst til å gjøre noe mer med naturvernengasjementet sitt enn å betale kontingenten til NNV. Send oss noen ord, dere som er interessert. Dato er ikke fastsatt ennå, sted blir et sted langs Nordlandsbanen i nordre Nord-Trøndelag.

klipp ut!

JÅ! Jeg har vervet følgende som medlem av Sør-Trøndelag Naturvern og Norges Naturvernforbund. (Medlemskapet gjelder ut 1981 og hele 1982.)

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNR _____ -STED _____

Kr 75,- er innbetalt til postgirokonto 5 88 42 26, Sør-Trøndelag Naturvern, Innherredsvn 67a, 7000 Trondheim. Innmeldingsslippen sendes til samme adresse.

VERVERS NAVN:.....

Ververs adresse:.....

Postnr:.....-sted:.....

Jeg ønsker ytterligere vervematriell (sett X)

Jeg kan tenke meg å aktivisere meg i STNV

PS - vi bør kanskje tilføye at ververene får NNV's vervepremier etter samme regler som ved verving direkte til NNV. (Jfr. Norsk Natur.)

De nye medlemmene får Norsk og Trøndersk Natur tilsendt så snart de er registrert.

STØTT

Norsk Fuglevernsfond

Bankgironr. 42002788653
Postgironr. 5 54 72 03

Fondet har som formål å skaffe midler til fuglevern i vid forstand. Vi ber fugleinteresserte om hjelp!

Norsk Fuglevernsfond

v/Norsk Ornitologisk Forening
Innherredsveien 67 A,
7000 Trondheim

ØPPROP

DELTA I VINTERFUGLTELLINGEN 81/82!

HJELP TIL Å KARTLEGGE NORSKE FUGLERS OVERVINTRING.

Vinterfugltellingen står foran sin tredje sesong. Forrige sesong økte antall talte ruter til det dobbelte (160 ruter mot 82 året før). Denne økningen gir betydelig bedre og sikrere resultater enn året før. Det er likevel plass til atskillig flere deltakere.

Resultatene fra siste sesong er under bearbeidelse og vil bli presentert i ett av de kommende nummer av "Vår fuglefauna".

Vinterfugltellingen er enkel og lite tidkrevende. Det er en utmerket måte å kombinere det nyttige med det behaglige (og kanskje interessante?): Du velger en rute i terrenget. Langs denne ruten legger du 10 punkter, minimum 2-300 m fra hverandre. På hvert punkt teller du alle fugl du ser og hører i løpet av 5 minutter før du beveger deg videre til neste punkt. Det hele er unnagjort i løpet av 1,5-2 timer. Du kan bevege deg til fots, på sykkel, på ski eller med bil. Resultatene fører du inn på skjema som fåes ved henvendelse til den sentrale vinterfuglkomiteen eller din lokale vinterfuglkoordinator. (Se adresse nedenfor.)

3 perioder inngår i tellingen. Du kan velge mellom to alternativer

I. Bare periode 2 (midt vintertellingen)

II. Alle 3 perioder.

Vinterens telleperioder blir:

Per. I. 21.-29. nov.

" II. 25. des.-6. jan.

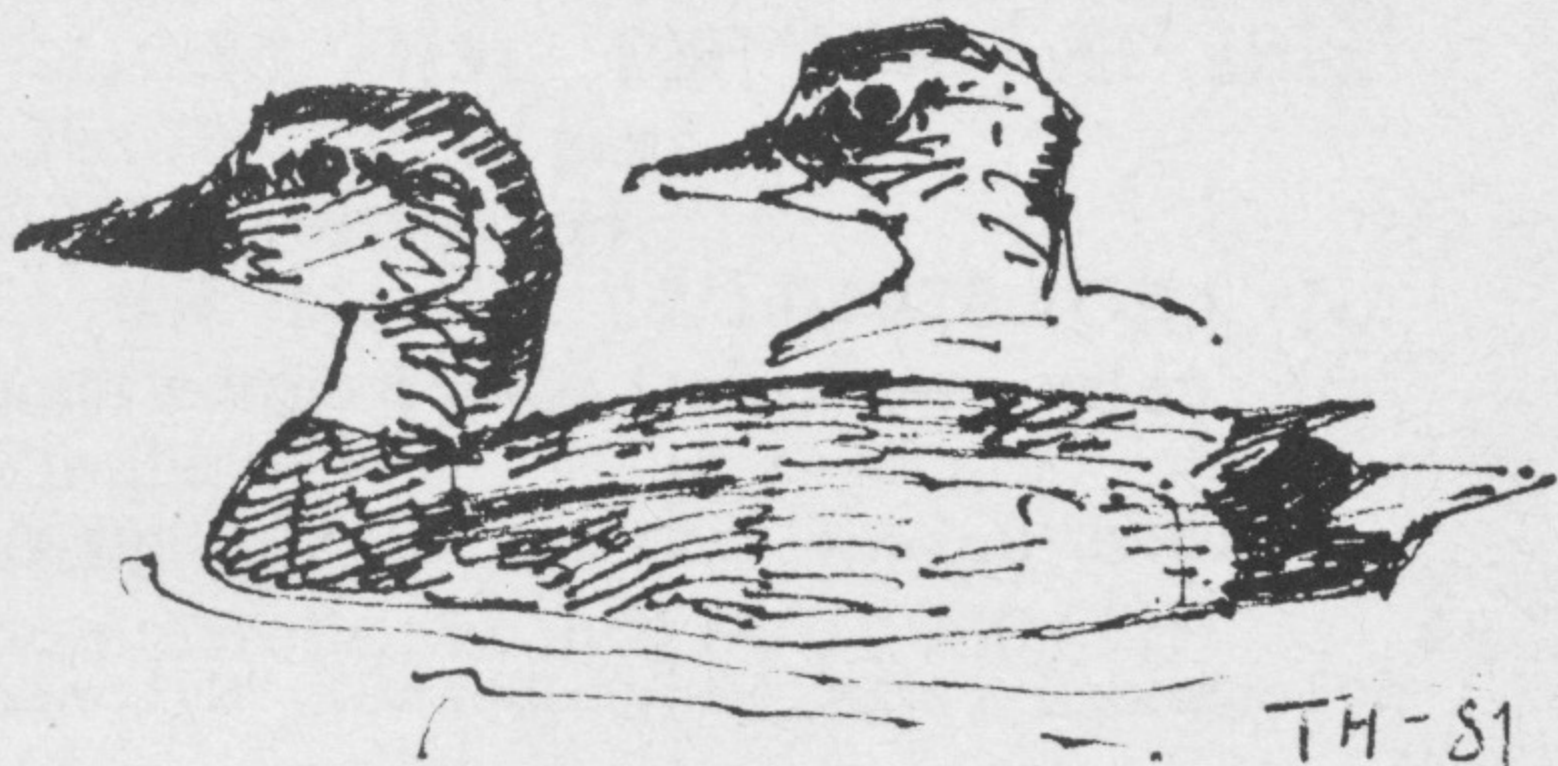
" III. 30. jan-7. febr.

Adresser: Vinterfuglkomiteen

Avd. for zoologisk økologi

Zoologisk Museum, Universitet i Bergen

5014 Bergen-Univ.

Sør-Trøndelag: Jardar Cyvin C/O NOF, avd S-T
Boks 139, 7001 TRONDHEIM

Nord-Trøndelag: Knut Krogstad, Fosslivn 20A
7500 stjørdal
STJØRDAL

TAMDUE MED NYLONSNØRE RUNDT BEGGE BEINA

OTTO FRENGEN

Foto: Per Fredriksen

En dag i juli i år kom to unge gutter innom Zoologisk avdeling ved DKNVS Museet i Trondheim med en tamdue som hadde fått et tynt nylonsnøre rundt begge beina. Nylonsnøret hadde viklet seg rundt nedre del av tarsen og rundt alle tærne som var tildels sterkt opphovnet med flere åpne sår som verket. Den innerste tåa på høyre fot ramlet helt av og var dessuten død og inntørket.

Dua ble funnet i et parkområde i Trondheim. Selv med de store vansker fuglen hadde med å bevege seg på bakken, så det ut til at den var i meget godt hold og at den ikke hadde lidd noen større nød i matveien.

Ved hjelp av pinsett og skalpell ble nylonsnøret fjernet og dua sluppet fri igjen. Under hvilke omstendigheter dua har fått snøret rundt beina er vanskelig å fastslå, men trolig har en eller annen slengt snøret fra seg på bakken. Dua har trolig deretter gått omkring på det samme området og fått viklet det tynne snøret rundt beina. Det var lite som tydet på at mennesker med vitende og vilje hadde bundet nylonen rundt duebeina.

NATURVERNERE I TRONDHEIM !

Et lite fremskritt i en stor sak: Trondheim Natur- og Miljøvernlag ble stifta i januar i år. Det var Sør-Trøndelag Naturvernforening som fikk stabla i veg et nytt lokallag , og de to laga kommer til å samarbeide i veldig mange saker. Det nye lokallaget er gjennom fylkeslaget knytta til Norges Naturvernforbund. Lokallaget skal virke innen Trondheim kommune. Vi skal prøve å få naturverntanken inn i flere trønderstuer,—gå inn for en bedre miljøstandard i Trondheim og vi skal være vaktbikkje hvis miljøhensynet ikke blir tatt vare på i kommunen vår. Du som bor i Trondheim og er medlem av NNV , er nå også medlem i TNNV og som før i STNV. Du får de samme tidsskrift som før, og betaler den samme kontigenten til NNV. I tillegg har du fått et nytt tilbud: – ditt eget lokallag! Vi strever nå med startvansker , vi trenger hjelp fra deg hvis Trondheim skal ha et levedyktig naturvernlag.

*Randi Borgos, Olav Aalberg, Asbjørn
Johansen og Lene Strøm.*

Hvorfor gjør vi det?

Hvorfor driver vi naturvernarbeide? Ja, hvorfor? Jeg formet denne artikkelen en augustdag i Folldalen (i Trollheimen). Jeg gikk alene, og regnværet om morgenen hadde tydeligvis skremt alle andre fra å gi seg i kast med den klissvåte fjellbjørkeskogen. Men temperaturen var behagelig, og i shorts var det bare en forfriskende, og langt fra ubehagelig, opplevelse å ta seg frem nedover dalen. Snota og Neådalssnota lå gjemt i skydekket, men utsynet var vidt nok for det. Gråsjøen lå heldigvis ute av syne. Det luktet friskt av bjørk og gress, det eneste som hørtes ved siden av mine egne skritt var noen fjerne sauebjeller, et "korp" fra en ravn borte ved Sprikletjønna og varsselflyt fra en og annen løvsangerfamilie. På myrene beitet småflokker med rein; simler og årskalver.

Det var kort sagt en av disse dagene da det bare er deilig å være til, en av disse dagene da en føler at den eldgamle østens lære om at "veien er målet" er en mer enn god nok livsfilosofi. Det hadde ingen hast med å treffe de andre på Trollheimshytta.

Etterhvert som en går nedover Folldalen, aner en spor av mennerskers virksomhet. En og annen mørken stubbe bærer spor av øks og sag, noen delvis gjenvokste enger ser ut til å være hogd ut for å gi beite for noen hundreår siden. Der dalen vider seg ut, står ennå husene på to gamle gårder. I dag er de bare i bruk som fritidshus, men ennå har ikke bjørka overtatt vollene. Her har noen generasjoner slitt for utkommet, og også klart å finne det. Kampen for det daglige brød kunne vel like ofte kjennes som en kamp mot som med naturen, men naturene var en selvfølgelig del av livet, slik det var for alle mennesker for noen generasjoner tilbake.

Slik er det vel også ennå - naturen er en del av livet, om ikke lenger så, selvfølgelig, dessverre, men likevel har vi nok et behov for naturkontakt som ikke noen få generasjoners urbanisering kan slette ut. "Et menneske er hva dets sosiale relasjoner er", hevdes i en lærebok i sosiologi, men det spørres vel om ikke også relasjonene til naturen burde vært med i definisjonen.

For de som tror at mennesket så lett tilpasser seg et liv uten natur, skal jeg fortelle en liten historie: En bekjent var på biltur i Tyskland, og passerte gjennom Ruhr. Mil etter mil gjennom grå byer, langs grå elver under en grå himmel som solen så vidt klarte å skinne gjennom i klarvær. Bilen var gammel, og oppga plutselig ånden, heldigvis rett foran et lite bilverksted, en familiebedrift med verksted i første, leilighet i annen og noen få kvadratmeter hage som kjempet mot sot og svovel i bakgården. Han ble invitert på en matbit mens bilen ble fikset, og ble fort så god venn med vertskapet at han inviterte dem hjem til seg. Han bor i en skogsbygd på østlandet. Og - noen år senere gjorde de alvor av det, og kom på besøk. Første kvelden satt de og pratet om dagens opplevelser, og han fortalte at gjestene etterhvert begynte å scortute av opplevelsen av hvordan min bekjente levet "i naturen", sammenlignet med det som ventet dem når ferien var over. Så mye var de tilpasset et liv uten natur etter noen generasjoner i Ruhr....

Begynner det å dukke opp antydningen av et svar på spørsmålet jeg stilte innledningsvis? Naturvern er vel nettopp å forsvare verdier som er umistelige for oss, verdier som det blir stadig mindre av i vår stakkars verden. Dette er kanskje det dypeste motivet for en del av oss. Men, når en begynner å sette seg inn i problemene, oppdager en fort flere gode grunner.

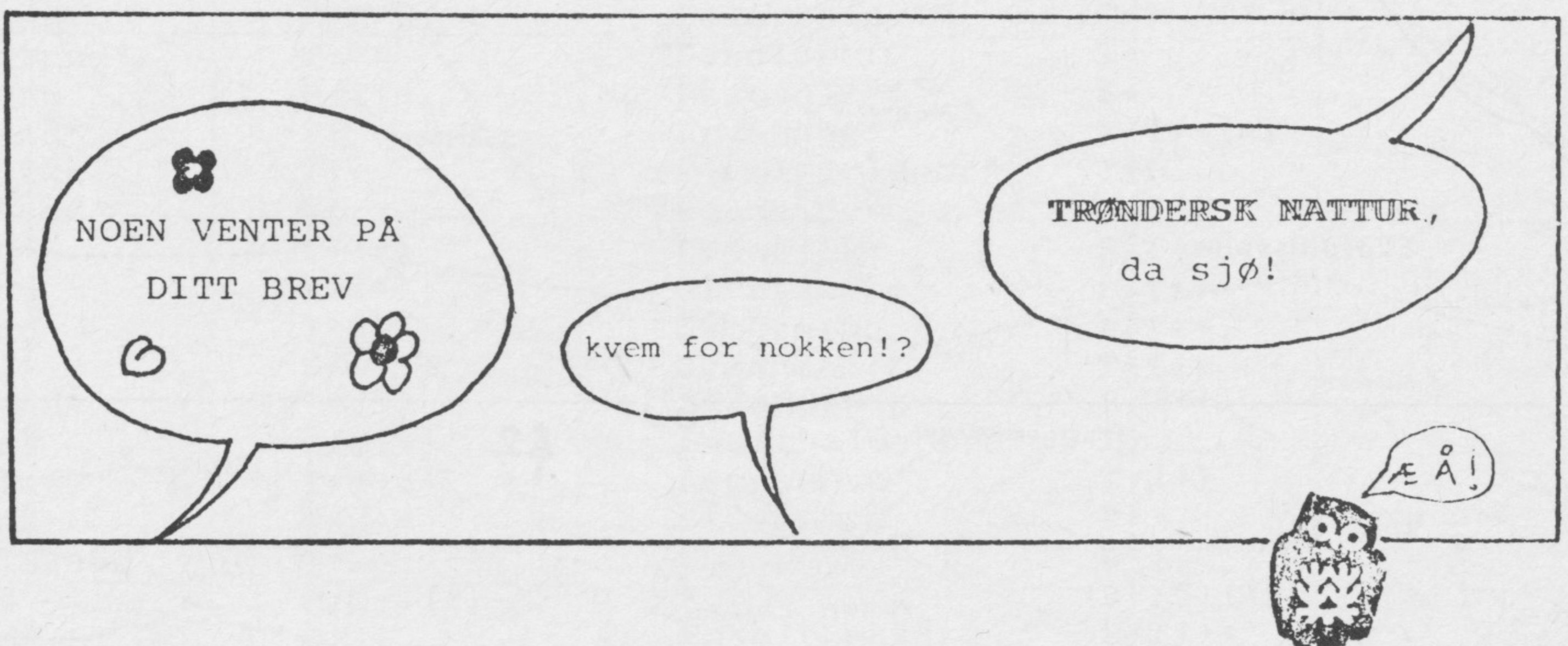
Det er vel over ti år nå siden Erik Damman skrev "Framtiden i Våre Hender". Det så ut som vi da begynte å bli klar over at vi er svært privilegerte i vår del av verden, og at vårt bidrag til å hjelpe de milliarder mennesker som knapt lever menneskeverdige liv, måtte være å bremse opp veksten hos oss selv. En

vekst som delvis betinger andre menneskers fortsatte nød, og som er i ferd med å ta fra oss de verdiene jeg prøvde å beskrive innledningsvis. Denne kunnskapen ble dessverre fortrent raskt hos de fleste. Men - i dag står det minst like ille til med verden som for ti år siden. Stadig dør hundretusner av sult hver dag. Stadig lever de fleste mennesker i fattigdom, selv om kloden ennå (men hvor lenge?) har resurser nok til oss alle. Om enn ikke på vårt luksusnivå. Forurensingsspøkelset truer stadig, selv om lyspunkter finnes her hjemme og i en del andre industriland (det har tross alt nyttet å bråke!). Vassdrag etter vassdrag er forsvunnet i turbinene (men noen er reddet, takket være naturvernet). Mange av oss lever i bomiljøer som gir lite rom både for de sosiale og de naturmessige relasjonene, men også her begynner planleggere og politikere å innse at de må ta også dette med i planleggingen.

Kort sagt - det er stadig nødvendig å drive miljøvern i videste forstand, det er ingen grunn til å si at det ikke er noen vits, det nytter ikke like vel. Om målet kan synes fjernt, kommer det i hvert fall ikke nærmere om vi ikke begynner å gå. "Om det ikkje går buss dit du ska", så kan du vel nå dit ialle fall...." Mange av oss er kanskje skremt av tanken på en mulig atomkrig. Og som miljøvernere er det naturlig at vi er opptatt av det som kan bli den siste miljøkatastrofe. Men - vi må ikke la oss skremme til passivitet. Og vi må ikke la alt annet ligge i kampen for fred. Når vi skal overleve, må vi også ha noe å leve videre i. Det er fristende å komme med Martin Luther Kings svar på hva han ville gjøre om han fikk vite at han skulle dø neste dag: "Jeg ville plante et tre".

Så er det kan hende på tide å komme ned på jorda igjen. Vi skal ha en vervekampanje i høst. Utgangspunktet er folks nærmiljø, og mottoet er "Hva kan vi gjøre for hverandre?" Vervingen er viktig, for medlemsmassen er grunnlaget for all vår virksomhet. Så slipp bladet, og verv en venn - ingen skal fortelle meg at de ikke kjenner én det er mulig å verve! Så er vi straks dobbelt så mange.

Men, det som kanskje er vel så viktig, er resten av det som ligger i mottoet. Hva kan vi gjøre for hverandre? Det burde være nok av ting i nærmiljøet som kan bli bedre. Snakk med naboer og venner, og gjør noe. Og snakk med oss som forsøker å drive Sør-Trøndelag Naturvern. Vi sitter jo tross alt inne med litt erfaring og kunnskaper som kan komme til nytte. Men - vi ønsker oss sårt litt aktivitet fra dere - vi har lyst til å gjøre noe mer enn å fordøye papir! Vi kommer nok også til å prøve å kontakte noen av dere etter hvert, men sett dere ikke ned og vent for det. Dere er tross alt to og et halvt tusen. Det er en bra flokk det, om vi løfter i lag.

FUNN AV ELDRE KLAPPFELLER I ÅSEN-SKATVAL-OMRÅDET

og litt om ekorn- og mår-fangst for rundt 100 år siden.

Magne Husby

Sommeren 1977 fant undertegnede 2 tilhogde stokker i ei hule i ura ved foten av Stokkvola i Åsen (fig. 1). Mest interessant er en 69 cm lang og 35 cm tykk stokk som er kløvd på langs (fig. 2). I snittflata er begge halvdelene uthult s.a. de danner et hulrom når de legges

sammen. Den ene delen, som settes opp som underdel, har et hull i siden for å sette hele delen opp på en staur eller lignende. Den andre halvdelene settes som overdel oppe på underdelen slik som angitt i fig. 3. Det hele utgjør da ei ferdig klappfelle for små pelsdyr, trolig mest beregnet på ekorn og/eller mår. Stokkene er tilhøgd av breiblada øks.

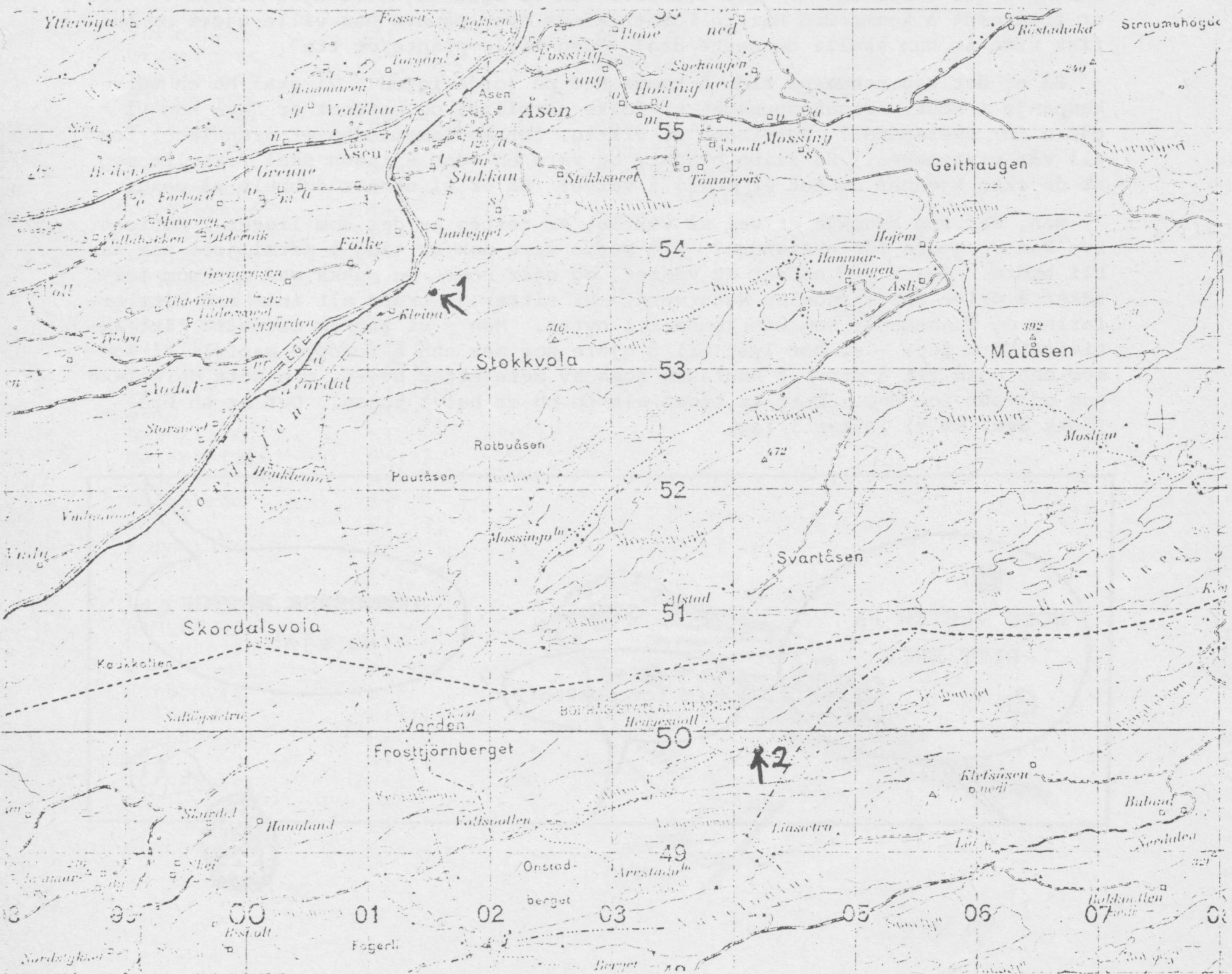

Fig. 1. Kart med angitte funnsteder for klappfellene.

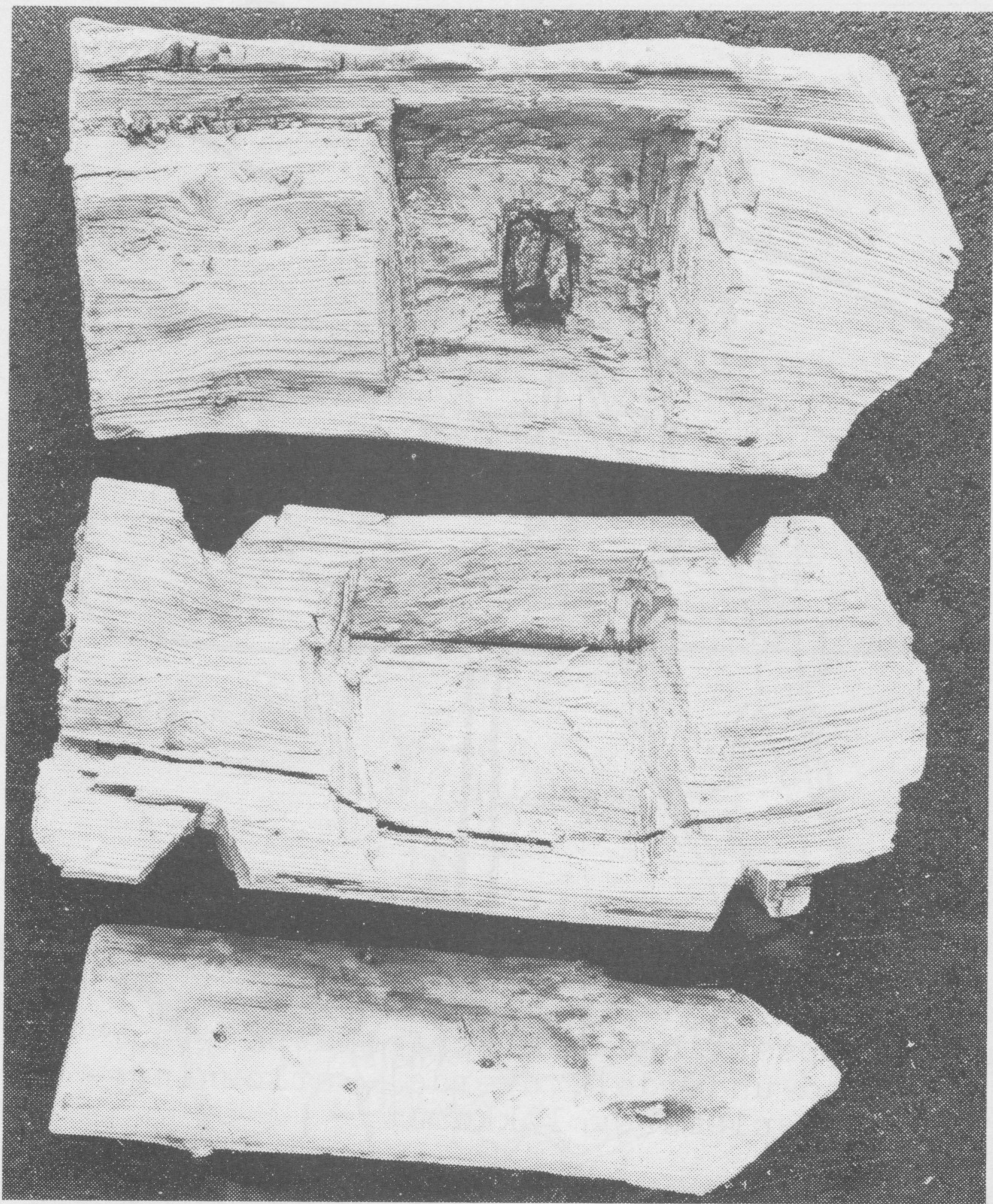

Fig. 2. Klappfella fra Stokkvola. Nederst: underdel, midten: overdel og øverst: del av annen stokk.

Like ved stokkene lå det ei samling dyrebein som har vist seg å være av to hester (bestemt ved Zoologisk Museum, universitetet i Bergen). Inngangen til hula er for liten til at hestene kunne ha kommet inn selv. Beina var slått med tung redskap og det er derfor sannsynligvis snakk om slakting. Forestillinger fra eldre

tider om at hestekjøtt ikke måtte spises (forbudt i middelalderen), holdt seg sikkert levende i lang tid, og det er unektelig et merkelig sted for lovlig hestekjøtt. Hestekjøtt brukt i klappfellejakt er for meg ukjent, så hvorfor disse beina er havnet dit får bli et uløst problem.

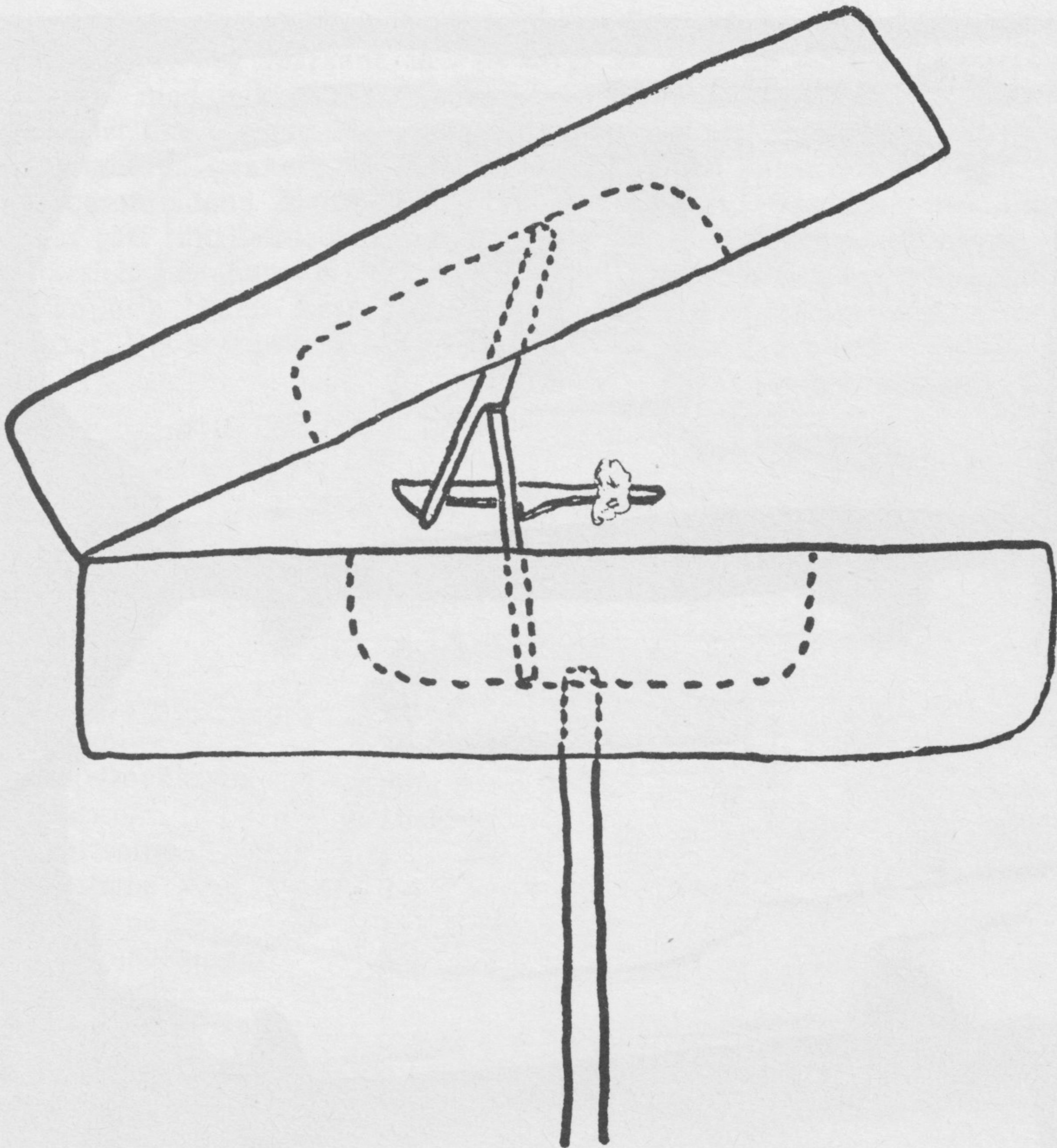

Fig. 3. Oppsetting av klappfella på staur med underdel, overdel, utløsningsmekanisme og lokkemat.

Den andre fella ble funnet ca 1930 av Gunnar Fossum mellom Geilvatnet og Heggstjørna ca 5 km i luftlinje sør for den først omtalte (se fig. 1). Underdelen var da oppsatt på en staur med kløvsiden opp og overdelen låg på. Fella var stilt opp under en berghammer på ei myr. Fella ble stående, men ca 1970 ble den funnet igjen og tatt vare på av Ivar Rønning. Lokket var da i dårligere forfatning enn 40 år tidligere. Underdelens største mål var 100 x 40 x 21 cm (fig. 4).

Begge fellene ble levert til DKNVS Museet, hvor Oddmund Forbregd kunne slå fast at stakkene var ei form for dyrefelle. Radiologisk datering (c-14 metode) ga ikke særlig nøyaktig aldersbestemmelse på så ungt materiale, men det gikk fram at fellene er fra de 200-300 siste år, og den ved Stokkvola muligens noe yngre enn den andre.

Denne felletypen er tidligere brukt både mot ekorn og mår. Særlig ekorn er blitt hyppig fanget på denne måten, da med litt spesielt behandlet rørsopp som

lokkemat. Sopp ble brukt da det var kjent at ekornet samlet sopp til vinteren. Når ekornet fikk teften av lokkematen og skulle ta den, rørte den ved utløsningsmekanismen og lokket falt ned. Tyngden av lokket ville da være nok til å ta livet av ekornet. Dyra ble hovedsaklig fanget for pelsens skyld og de måtte derfor tas på vinters tid. Fellene ble derfor satt opp på snøfrie steder, noe som også var tilfellet for funnstedene for de to omtalte fellene.

En annen måte de tidligere fanget ekorn på er ved bruk av en lang kjepp. Ytterst på denne kjeppen var det et par mindre grener som gikk i samme retning. For å ta ekornet med denne, måtte det jages opp i et frittstående tre hvorfra det ikke turde hoppe. Enden på kjeppen med toppkvistene ble fra bakken forsiktig dirigert mot ekornet slik at dets hale kom i forgreiningene. Ved å tvinne kjeppen

ville de lange halehårene feste seg til toppkvistene. Et raskt rykk ville da rive ekornet fra treet. Ekornet ble slått i bakken og avlivet.

Bruken av pil og bue i ekornjakten var sannsynligvis levende langt utover i 1800-tallet. Ennå først på 1900-tallet var minnet om disse piljegerne i behold i deler av midt-Sverige. Pilene var flate i spissen for at skinnet ikke skulle skades. Under jakta måtte det være med en mann som hadde til oppgave å følge med en oppskutt pil for å finne den igjen. Rundt 1900 hadde likevel geværet tatt over som viktigste våpen. Pelsen ble betalt med 10-12 øre stykket i forrige århundre. I 1920 årene gikk prisen opp til flere kroner, og dette stimulerte til sterk fangst.

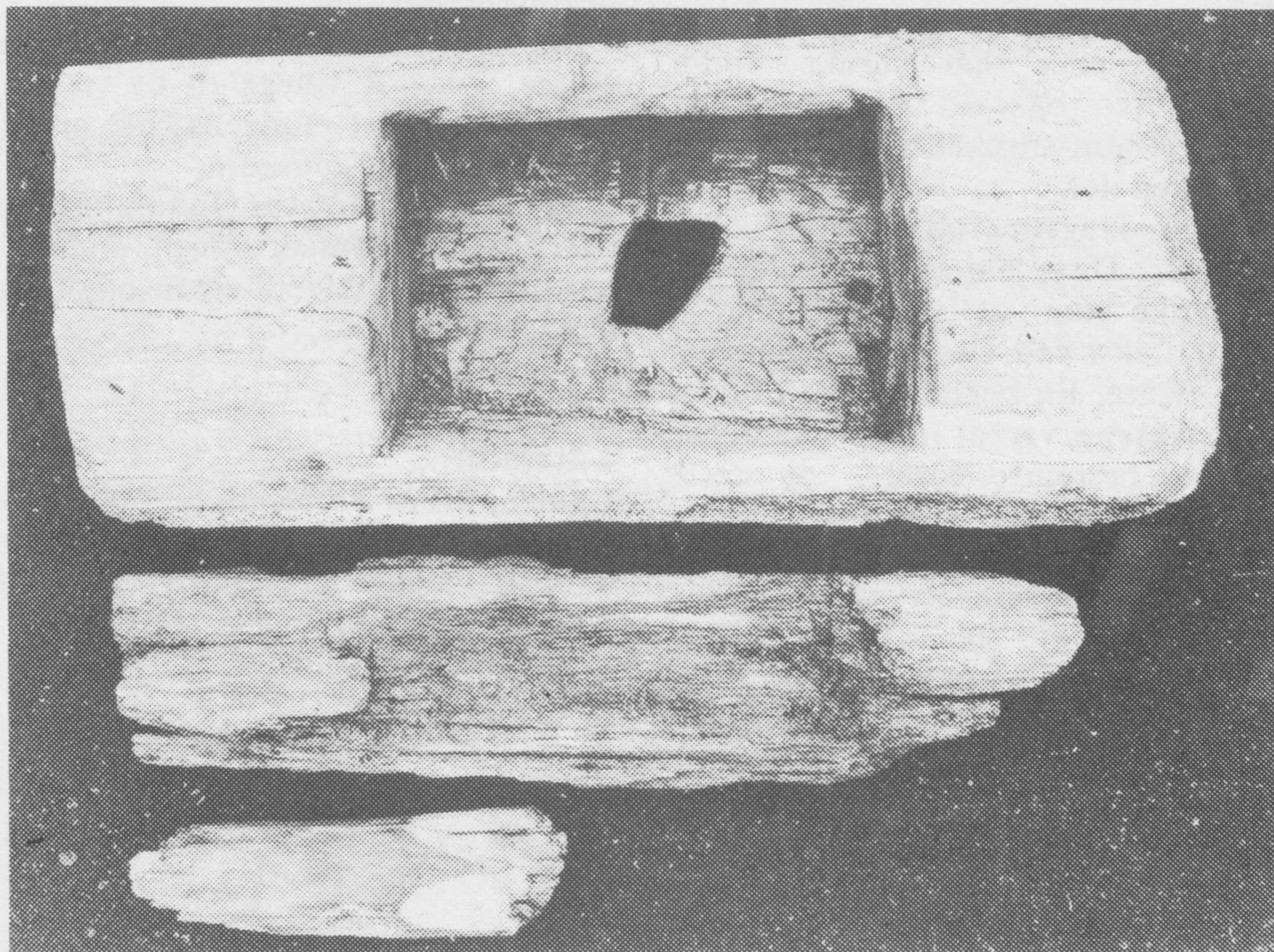

Fig. 4. Klappfella fra Heggstjørna: godt bevart underdel og rester av øverdel og staur.

Også andre deler av ekornet kunne utnytted. Kjøttet ble mye spist på 1800-tallet og skulle visstnok være godt på smak, om enn noe søtt. Hadde ekornet spist bartrefrø, ble også magesekken spist, men hadde det spist sopp ble magen bare kastet. Fra nordre Jämtland er det kjent at urinblæra ble tørket og tatt inn som legemiddel mot "urin Motenykker i klesveien har ekornet også fått føling med. Først på 1800-tallet brukte kø innene i jämtland ekornhaler om halsen ved staselige anledninger. I dag er som kjent flere dyrearter etterstrebet p.g.a motebransjen. Ingenting nytt under solen.

Også i mårjakten var viktigste fangstmetode å følge etter spor og skyte måren når den ble oppdaget. Hadde den gjemt seg i ei ur ble nett brukt til å omringe ura. Måren ble ofte røkt ut eller jegerne satt bare og ventet til måren gikk i nettet, da med ei bjelle som ringte når måren hadde gått i.

Hadde måren gått inn i et hult tre ble gjerne sekk eller hån brukt foran åpningen. Av og til ble også et spydlignende jern stukket ned i hullet for å drepe måren der.

En annen fangstmetode var bruk av trampesakser. Disse ble satt opp der det var mistanke om at det var mår i nærheten, f.eks. ved et dagleie eller ved utsetting av åte. En begrensning i bruken av disse saksene var at måren vanligvis ikke følger bestemte ruter, og dette vanskeliggjorde en god plassering.

Stokk var også mye brukt i mårfangsten, i likhet med ekornfangst. Mårstokkene var av utseende lik ekornstokkene bortsett fra at mårstokkene var grunt uthult på kløvsidene. Disse uthulingene var laget for at måren ikke så lett skulle komme seg ut og har vistnok ikke til hensikt å fange dyr levende. Da begge de to funne fellene hadde slik uthuling (s.m.l fig.2 og fig.4) tyder på at de var beregnet på mår. Til lokkemat ble en fugl eller et ekornhode brukt oftest. Rundt 1900 begynte mårstokkene å bli sjeldne i bruk,

i alle fall i Norrland, Sverige. I noen områder var de fremdeles i bruk, f.eks. i vestre Jämtland. Om de på dette tidspunkt ble brukt i trøndelag er vanskelig å si, da begge stokkene omtalt her sannsynligvis er fra før århundreskiftet.

Mårjakt synes å ha lange tradisjoner i trøndelag. I begynnelsen av det 16. århundre viser regnskaper fra kongens lensherrer på Steinviksholmen at skinn ble eksportert derfra. Bare oterskinn ble eksportert i større antall enn mårskinn. I 1880-årene ble det vistnok på landsbasis drept 3000 - 4000 mår pr. år. Antallet gikk derimot ned ganske sterkt og 1929 var tallet ned i 216 (!) som det ble betalt premie på. 1930 ble måren totaltfredet over hele landet. Senere har stammen igjen vært i oppgang og i alle fall området der de to klappfellene ble funnet er det no mye mårspor å se om vinteren. Jakt er derfor tillatt igjen over hele landet i begrenset tidsrom.

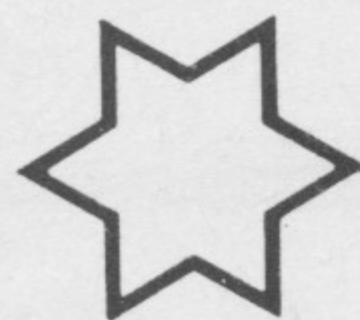
Det er sjelden å finne slike klappfeller i Norge i dag. I tillegg til de to funnene øtalt her er det muligens bare en til, og den er i Tromsø museum.

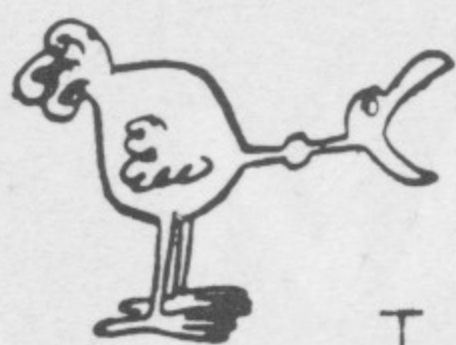
Takk til konservator OddmunnFarbregd D:K:N:V:S. Museet for endel opplysninger og utlevert stoff om fella ved Heggstjørna.

Litteratur:

Ekman, Sven: **Norrlands jakt och fiske Uppsala 1910.**

Johnsen, Sigurd & Yngvar Hagen: **Måren Norges dyr, bind I. Oslo 1969.**

OPPROP: _____ STÆR _____

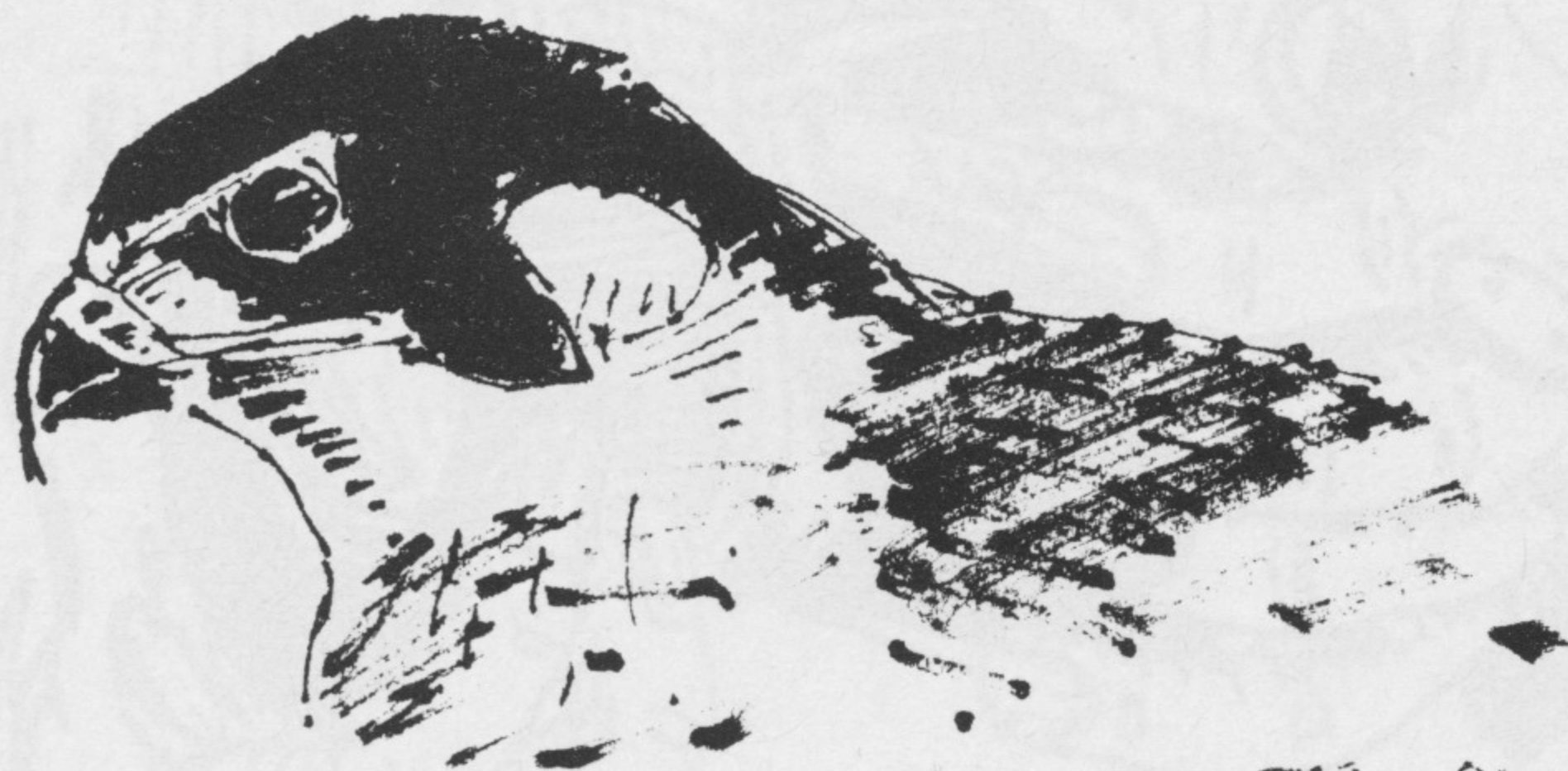
I TN nr 2 for i år hadde jeg et opprop om stær. Resultatet er tenkt publisert i TN, men da bare 3 () har svart tillater jeg meg å gjenta oppropet. Det må da være mere enn 1 0/00 av TN's lesere som har lagt merke til hvor mange stærpar som har hekket på egen gård og evt. hos naboen de siste årene.

Den HEKKENDE stærbestanden synes å ha variert mere de siste årene enn tidligere. Er dette tilfellet for hele Trøndelag? Og hvor mye har den variert? Ingenting er kjent om dette men med god hjelp av ALLE som leser TN skulle det være mulig å finne ut en del.

Send inn hvordan du mener stærbestanden har vært de siste årene og angi verdien for hvert år med et forholdstall til årets hekkebestand.

Alle burde ha en mening om denne saken, så ta deg på tak og send stoffet til

Magne Husby
Munkegt 6
7000 Trondheim

TH-81

Tegning: Trond Haugskott

TRØNDESK NATUR SUPPLEMENT er en publikasjonsserie som tar sikte på å gjøre tilgjengelig for publikum arbeider som er for store til at de kan gå inn i "modertidsskriftet" TRØNDESK NATUR" uten videre. Rapporter fra faunistiske og botaniske undersøkelser er vanligvis av en slik karakter, men også andre typer av stoff vil være aktuelle.

Supplementene vil komme ut uregelmessig, avhengig av stofftilgangen, og må kjøpes hver for seg. De vil bli kunngjort i TRØNDESK NATUR- og prisen vil bli oppgitt i hvert enkelt tilfelle.

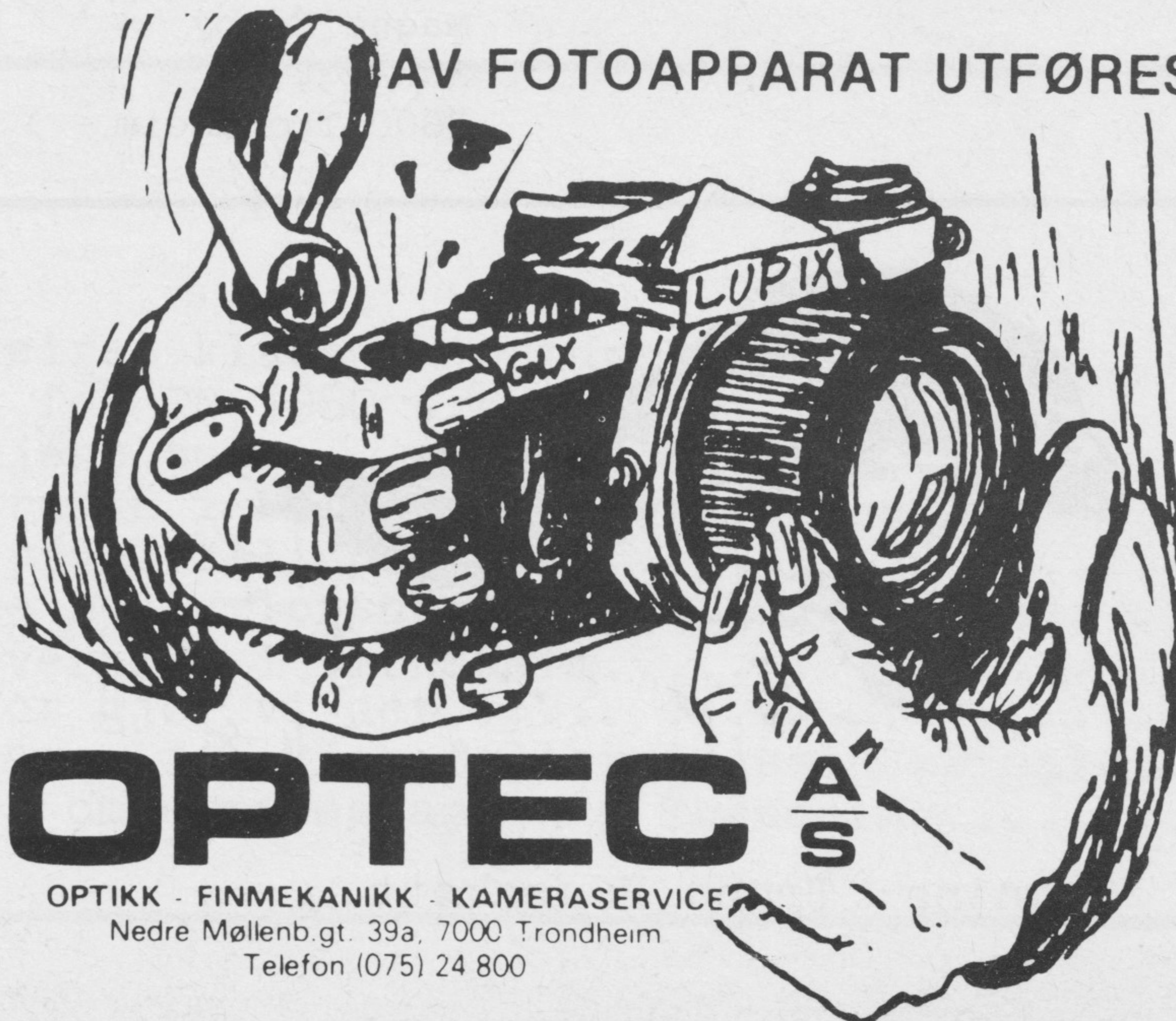
Manuskripter til TRØNDESK NATUR SUPPLEMENT sendes til TRØNDESK NATUR, postboks 1719, Rosenborg, 7001 Trondheim.

Postgiro: 3 60 19 52

Redaktør: Torgeir Nygård

REPARASJON, KONTROLL OG JUSTERING

AV FOTOAPPARAT UTFØRES

OPTEC AS

OPTIKK - FINMEKANIKK - KAMERASERVICE

Nedre Møllenb.gt. 39a, 7000 Trondheim

Telefon (075) 24 800